Knjižnica via Geppa 9
TRIESTE

Čitajte, širite in podpirajte komunistični tisk, ki se bori za mir, delo, izboljšanje življenjskih razmer in za gospodarsko obnovo!

DELO

GLASILO AVTONOMNE TRŽAŠKE FEDERACIJE K.P.I.

Obnovljena izdaja - Leto XII. - štev. 9 (543) TRST - 1. JULIJA 1960 Posamezna številka 25 lir

Slovenski delovni ljudje! „Delo“ je vaš list!

Zgrešena politika vlade in IRI postavlja v resno nevarnost vse tržaško gospodarstvo

▶ *Govor poslanca tov. Vidalija v Rimu*

▶ *Naj se okrepi in razširi enotna borba vseh delovnih ljudi*

Med proračunsko razpravo ministrstva za državne udeležbe so komunistični poslanci tov. Vidali iz Trsta, Franco iz Tržiča in Adamoli iz Genove predložili posebno resolucijo v zvezi z obstoječim položajem na področju industrije IRI v Trstu. Zadevno ministrstvo je pri sestavljanju proračuna za finančno leto, ki se začenja 1. julija t.l. in se konča 30. junija 1961, skoro popolnoma pozabilo na zahteve in potrebe industrije IRI v Trstu, ki je temeljnega pomena za vso industrijo in gospodarstvo na splošno na Tržaškem. V resoluciji naši parlamentarci zahtevajo takojšnje ukrepe za dvih omenjene industrije iz kritičnega stanja, ki ima zelo negativne posledice tudi na mala industrijska podjetja, na obrtništvo in trgovino. Zato pozivajo vlado, naj nujno seže po ukrepih za realizacijo posodobljenja ladjedelnice Sv. Marka in železarne ILVA, kar je nujno potrebno za zagotovitev bodočega razvoja. Nadalje je v resoluciji poudarjena zahteva po zagotovitvi dela v ladjedelicah in v Tovarni strojev, kar spada tudi v okvir potrebne okrepitve in obnovitve državne trgovske mornarice. Končno resolucija zahteva od vlade, naj omogoči nove pobude tako na področju IRI kot na področju ENI, v industrijski luki, in naj med drugim poskrbi za zgraditev nove termoelektrične centrale in povezave Trsta z vsedržavnim omrežjem metanovodov.

Ta resolucija pa je bila zavrnjena z majhnim številom demokristjanskih in misovskih glasov v pristojni parlamentarni komisiji. Značilno pa je, da so bili med glasovanjem o njej odsotni parlamentarci republikanske, socialdemokratske in liberalne stranke.

Slično resolucijo so med razpravo predložili tudi demokristjanski poslanci, ki je pa bila, seveda, sprejeta. Ta resolucija pa ne obvezuje vlade naj realizira gori omenjene zahteve, pač pa le realizacije samo priporoča. Dejansko, torej, ni vlada postavljeno pred nobeno tozadevno konkretno odgovornost.

Med razpravo o gori navedenih problemih je pred pristojno parlamentarno komisijo govoril tudi naš poslanec tov. Vidali. V svojem govoru je orisal položaj, ki obstaja na Tržaškem, prikazal možnosti izhoda iz sedanje kriza in obenem opozoril vlado na specifično odgovornost, ki jo ima v zvezi s tem.

Že med proračunom za ravnokar minulo finančno leto so parlamentarci razpravljali o vseh problemih, ki so zapopade tudi v letošnji, novi, resoluciji naših poslancev. Tedaj je pristojni minister sprejel priporočila in zahteve naših poslancev. Kljub temu ni prišlo do konkretnih realizacij. Letos pa minister za državne udeležbe ni hotel sprejeti nobenih konkretnih obveznosti. Zaradi tega je povsem upravičena zaskrbljenost tržaških delavcev nad bodočnostjo. Prav to dejstvo kaže, da obstaja nevarnost nadaljnje deklasacije na nekaterih najvažnejših industrijskih področjih našega mesta, zlasti livarne ILVA, in ladjedelnic. Kaže, torej, da se gospoda v Rimu nikakor nima namena zavzeti za to, da bi bila tržaškim velikim industrijskim obratom zagotovljena jasna bodočnost in da bi v teh obratih našla polno zaposlitev naša mlada generacija.

Kaj vse iz tega izhaja? Predvsem je treba, da se tržaški delavski razred še nadalje odločno bori za to, da pride do začetka reševanja konkretnih in perečih problemov. Ta borba mora pa nujno biti enotna in odločna in jo mora podpreti vse tržaško prebivalstvo. Vladi je treba postaviti jasne in odločne zahteve, naj sprejme točne in konkretne obveznosti. Prisiliti jo je treba, naj uresniči že tolikokrat dane — a doslej, na žalost — še ne izpolnjene obljube!

Zahteve, ki so zapopadene v resoluciji naših parlamentarcev in v govoru poslanca Vidalija so uresničljive. Te zahteve nikakor niso utopistične. Potrebna je le dobra volja. Gre torej zato, da se realizira modernizacija ladjedelnice Sv. Marka, da se je izpopolni in ojači tako, da bodo v njej lahko izdelovali tudi večje ladje kot doslej; da se poveča zmogljivost livarne ILVA ter tako zagotovi njen bodoči razvoj, da se zagotovi vsem ladjedelnicam dovolj naročil ter zagotovi polna zaposlitev delovne sile; da se konkretizirajo načrti za zgraditev nove termoelektrične centrale in načrti za druge pobude ter da se tržaško mesto poveže z državnim metanovodskim omrežjem, ki sedaj sega do Mester in Trevisa, od česar bi imelo mnogo koristi celotno tržaško gospodarstvo.

Tudi Japonska hoče imeti raketna oporišča

Prve dni junija je japonska vlada poslala na otok Niijima, ki se nahaja okrog 150 km južno od Tokja, vojaško posadko, z nalogo, da uredi oporišče za raketne izstrelke.

Japonska vlada se že dve leti ukvarja s problemom postavitve oporišč za tovrstne izstrelke. V ta namen je potrošila že okrog 247 milijonov yenov. Prebivalci otoka Niijma so ostro protestirali proti tej nameri Kišijeve vlade

Poraz ameriške politike na Daljnem Vzhodu

◆ *Solidarnost KPI z japonskim ljudstvom v borbi za neodvisnost in proti reakcionarni Kišijevi vladi*

Dogodke, ki so se v zadnjem mesecu odigravali — in se še odigravajo — na Daljnjem Vzhodu in zlasti na Japonskem je z živim zanimanjem ter celo z zaskrbljenostjo spremljala vsa miroljubna in demokratična javnost celega sveta.

Ne bomo na tem mestu podrobneje opisovali dogodkov, ki so se razvijali med pripravami na obisk Eisenhowerja, zlasti v Tokiu, kjer je prišlo do hudih demonstracij in celo do krvavih spopadov s policijo ter do ubojev, saj so o tem obširno poročali vsi časopisi. Smatramo pa za umestno, da objavimo odlomek uvodnega članka, ki ga je priobčila moskovska «Pravda», v katerem je zapopadeno jedro celotnega problema. Ta se tako-le glasi:

Do obiska ameriškega predsednika na Japonskem ni prišlo. Japonsko ljudstvo ni dovolilo, da bi Eisenhower stopil na japonska tla. Odločen protest japonskega ljudstva je preprečil uresničitev načrtov, ki jih je imel ta nezaželjeni gost.

Odpoved obiska Eisenhowerja na Japonskem predstavlja težak udarec za agresivne reakcionarne ameriško - japonske kroge in prestižu Združenih držav Amerike. Minili so časi, ko so ameriški vodilni krogi, brez vsakih ceremonij, usiljevati usodo drugim deželam, ki so bile pritegnjene v vojaške bloke. Čeravno je sedaj na Japonskem okrog 50 tisoč ameriških vojakov, ni mogel njihov vrhovni komandant stopiti na japonska tla! To vsekakor ni slučajno.

Kišijeva vlada in njeni gospodarji iz onstran Pacifika so neprestano sejali «vihar» skušajoč uveljaviti japonsko-ameriško vojaško pogodbo še pred obiskom ameriškega predsednika na Japonskem. Toda tem poskusom se je uprlo na milijone Japoncev. Borba, ki se je vodila v tej deželi je imela za geslo «dol z japonsko - ameriško vojaško pogodbo!», «Dol z letali U-2!», «Ike ne sme priti na Japonsko!», «Dol z vlado Kišija!».

Na velikih manifestacijah so milijoni japonskih rodoljubov izrazili svojo odločno voljo. Toda to voljo je skušala Kišijeva vlada povsem ignorirati. Zavlačevala je z razpisom novih političnih volitev in ni hotela upoštevati lekcij, ki jih je dalo japonsko ljudstvo, ki je prisililo Hagerthyja, da je na smešen način zbežal iz Tokija, pač pa je sklenila, da zaduši ljudsko nevoljo s policijskimi manganeli, z oklopniki, zato, da bi povedla Eisenhowerja na tokijske ulice. Pri tem se je poslužila policijskih metod iz leta 1935, ko so pod lažno zastavo borbe proti «komunistični nevarnosti» njeni predniki zravnali pot vojaško-fašističnemu puču

Na tokijskih ulicah je bila prelita kri japonskih rodoljubov. Ljudsko potrpljenje je bilo postavljeno pred preveč trdo preizkušnjo. Burni dogodki, ki so se dogodili 15. junija pred tokijskim parlamentom, so dokazali, da japonska vlada ne more računati na nikogar, zato je morala napraviti umik, skupno z Eisenhowerjem.

Pred odhodom Eisenhowerja na Daljnji Vzhod je list «New York Herald Tribune» pisal, da se ni mogoče izogniti grenki resnici. Sedanji položaj postavlja pred Združene države dilemo: katero ponižanje sprejeti. Jasno je, da je Eisenhower izbral ponižanje borbe proti ljudstvu, opirajoč se na bojne ladje in letala, ki so ga ščitili in ki so predstavljala sredstvo ponižanja. In zaradi teh neposrečenih poskusov morajo sedaj ZDA trpeti dvojno ponižanje.

Ameriška propaganda je vztrajno trdila, da bo Eisenhower utrdil prestiž ZDA. In res je po brigantskih poletih vohunskih letal U-2, po sabotiranju vrhunske konference s strani ZDA, prestiž ZDA povsod, zlasti pa na Daljnjem Vzhodu, zelo upadel.

Ameriški oblastniki pobirajo sadove svoje politike napadalnosti in vsiljevanja. Režimi slamnatih mož, prijateljev ameriškega predsednika — krvnika Sigman Rhija in blaznega Menderesa — so padali drug za drugim. Čang Kajšek, ta druga politična mrcina, bo prej ali slej pregnan s Formoze. Ki-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Na delo, tovariši!

Kampanja tiska je že v polnem teku. Letos je izjemoma ta kampanja združena s kampanjo za nabiranje prispevkov v sklad za upravne volitve, ki bodo oktobra. Naša federacija se je obvezala, da bo v tej kampanji nabrala osem milijonov lir v ta [illegible] sprejele postavljene cilje in obveznosti, ki odgovarjajo cilju, ki je bil postavljen.

Številne sekcije so že aktivno na delu. Nekatere izmed teh sekcij so priredile med drugim tudi svoje [illegible]fajevne praznike tiska. Druge sekcije se na te praznike in na razne pobude, ki so z njimi v zvezi, vnepripravljajo. Prvi rezultati delovanja kažejo pozitivne sadove.

Če je vsakoletna tradicionalna kampanja za komunistični tisk bila velikega političnega pomena, je še večjega pomena letošnja kampanja, ki je združena s kampanja za nabiranje prispevkov v volilni sklad. Položaj, v katerem se nahajamo je izreden. Politični dogodki, ki se odigravajo, tako doma kot po svetu, so tako veliki, tako pomembni in tako zanimivi, da jih ni mogoče puščati ob strani. Večina takoimenovanega «neodvisnega» tiska in pa tistega tiska, ki ga finansirajo monopoli poroča o teh dogodkih pristransko, tendenciozno ali pa vsaj tako, da množice bralcev niso o njih povsem na jasnem. Da ne podčrtujemo še posebej vloge, ki jo igra tisk, ki se brani s fašističnimi [illegible]dlinami.

Vse to še enkrat potrjuje, kako velike naloge stoje pred komunističnim tiskom in nujnost, da se ta tisk stalno širi, izboljšuje in izpopolnjuje. Vse to še enkrat potrjuje, kako velikega pomena je tudi kampanja, ki je v teku.

Ob otvoritvi letošnje kampanje za tisk je tovariš Togliatti v neki izjavi med drugim poudaril:

«Obračamo se do ljudskih množic vse Italije s pozivom, naj prispevajo za to, da bo Komunistična partija Italije lahko vzdrževala svoj tisk, in da bo lahko vodila prihodnjo volilno bitko. Zato je bil postavljen cilj, ki znaša eno milijardo lir, to je dvakrat toliko kot v prejšnjih letih. Zato vabimo tovariše in prijatelje, naj organizirajo nabiranje prispevkov z vsem zaletom. Vabimo jih, naj posvetijo svojo posebno skrb tudi širjenju komunističnega tiska, istočasno pa naj izvedejo do konca tudi včlanjevanje za letošnje leto. Nobena politična skupina v Italiji ni nikoli sprejela enakega sklepa in se obvezala, da bo postavljeni cilj v tako kratkem času dosegla. Nobenega dvoma ni o tem, da ne bomo dosegli cilja, ki smo si ga postavili, saj se naša partija neprestano krepi in širi in vzporedno s tem tudi naš vpliv na italijansko javno mnenje neprestano narašča.»

Te besede morajo vzpodbudno vplivati tudi na nas slovenske komuniste, ki živimo v mejah Italije in ki smo dejansko sestavni del velike Komunistične partije Italije. Tudi mi moramo dati vse, kar je v naši moči, da bomo dosegli cilj, ki je bil postavljen.

Zato tovariši in prijatelji, pogumno naprej, pogumno na delo!

MIRKO KAPELJ

Apel Federacije

Federalni komite in Federalna kontrolna komisija sta ob otvoritvi letošnje kampanje za tisk naslovila na tržaške komuniste sledeči apel:

Tovariši in tovarišice!

Kampanja za tisk se je že pričelo. Ta velika politična akcija, ki vsako leto združuje komuniste iz vse države okrog svojega tiska, je letos združena s predvolilno bitko. 23. oktobra bo 32 milijonov italijanskih državljanov šlo na volišča, da izvoli nove pokrajinske svete in občinske svete. Pri nas na Tržaškem ozemlju bomo morda tokrat prvič, po tolikih letih, volili tudi svoje predstavnike v senat.

Zato so tem večji tudi naši cilji. Ti zahtevajo intenzivnejše delovanje in zalet vseh komunistov, zato da ponesemo naprej svojo zastavo v borbi za mir, za poraz sedanje vlade, ki je najslabša vlada v vsej povojni dobi ter zato, da bodo prihodnje volitve, na katerih moramo učvrstiti in razširiti pozicije naše partije, ponoven dokaz volje po demokratični prenovitvi in gospodarskem razvoju, po čemer stremi večina italijanskih državljanov in Tržačanov.

Naš tisk je dragoceno sredstvo v tej bitki. Zato je treba ta tisk še bolj razširiti in podpreti z izrednimi prispevki.

KPI postavlja nalogo, naj se v tej kampanji nabere eno milijardo lir v skupen sklad za tisk in za volilno propagando. Naša federacija bo nabrala osem milijonov lir v ta namen. To je nov dokaz moči naše partije, partije delavskega razreda in ljudskih množic.

Tovariši in tovarišice!

Vsako izmed nas se zaveda važnosti teh sklepov. Vsak izmed nas naj postane raznašalec in podpornik našega tiska in neutrudljiv pobornik kampanje tiska, za povečanje števila bralcev, za to da bodo tisoči Tržačanov prispevali k uspehu nabiralne akcije za tisk, za to da bodo uspele prireditve praznikov tiska in da bodo te v resnici velike manifestacije delavcev in tržaškega prebivalstva za mir, za novo vlado, za avtonomijo in za gospodarski razvoj Tržaškega ozemlja.

Na delo, tovariši in tovarišice v vaših sekcijah in celicah, v tovarnah, rajonih in na vaseh, za uspeh izredne kampanje, v teku katere naj se učvrsti partija tudi z vpisom novih članov, kar je izhodiščna točka za uspeh volilne bitke, ki je pred nami.

Naj živi komunistični tisk!

Naprej za dosego cilja 8 milijonov lir!

Naprej za uspeh na prihodnjih volitvah!

1. kongres Avtonomne tržaške federacije Zveze komunistične mladine Italije

● *Kongres je poudaril potrebo po najširši enotnosti tržaške mladine v borbi za demokratični in gospodarski razvoj ter za mir*

Tov. Pajetta govori na kongresu mladine

V dneh 24., 25. in 26. junija se je vršil 1. kongres Avtonomne tržaške federacije Zveze komunistične mladine. Prva dva dni se je kongres vršil v Trstu, tretji dan pa so se kongresisti preselili v Milje, kjer se je kongres zaključil, nakar je bila velika mladinska veselica v Čamporah. V soboto zvečer je na kongresu govoril tudi član vodstva KPI tov. Giancarlo Pajetta. Isti je govoril tudi na veselici v Čamporah.

Govor, ki ga je imel tovariš Pajetta, na kongresu, je bil namenjen predvsem mladincem. Govor je bil sicer posnet na magnetofonski trak, a ga, žal, v tako kratkem času nismo utegnili prevesti.

Potem ko je govornik orisal borbe, ki so jih vodili mladi komunisti v Italiji že pred več desetletji je poudaril, da kdor ne pozna mladine, ne pozna stvarnosti. Zato je priporočal vsem komunistom, in ne samo mladincem, naj študirajo ta problem, naj razpravljajo o njem. Poudaril je nujnost, naj bo ZKMI resnično množična in avantgardna organizacija.

Govornik se je dotaknil tudi splošnega italijanskega političnega položaja in prikazal kako sedanji vladajoči krogi, zlasti velemonopoli in klerikalci skušajo odvajati mladino od osrednjih problemov in na razne načine ohrometi njeno borbenost, pri čemer se često poslužujejo tudi diskriminacij in korupcije ter celo nagrajevanja. Poudaril je z vso odločnostjo, da italijanski državljani odklanjajo kvalunkvizem, ki ga propagira tudi sedanja vlada. Dotaknil se je tudi raznih interpretacij glede mednarodne politike ter poudaril, da v sedanji stvarnosti ni mesta za ekvidistanco. Treba se je boriti za to, da bodo bloki prenehali obstajati, je poudaril Pajetta. Svoj govor pa je zaključil z vzpodbudnimi besedami za nadaljnje borbe.

Novoizvoljeni federalni komite ZKMI

Na kongresu je bil izvoljen nov Federalni komite ZKMI, ki ga sestavljajo naslednji mladi komunisti:

Perini Sergio, Bassin Gianni s Kolonkovca, Bratož z Opčin, Cicogna Luciano iz Milj, Crescenti Franco in Cecchi Giovanni iz Sv. Ane, Crosta Benito s Kolonkovca, Čok Aljoša iz Podlonjerja, Čuk Marino iz Trebč, Capato Regina s Pončane, Cattonar Neva iz Sv. Jakoba, Deferri Renzo iz Elizejskih poljan, Danev Ana iz Križa, Giorgi (Jurjevič) Fabio s Kolonkovca, Kranjec Neva iz Podlonjerja, Moratto Sergio iz krožka Toma. žič, Oliv to Dario z Grete, Radin Livio, Renkajzer Sergij s Pončane, Rebula Dario iz Krožka Pratolongo Robba Dario iz Milj, Renner Dario iz Sv. Jakoba, Pečar Lucija s Kolonkovca, Pegan Jože iz Saleža, Sibelia Claudio e Pončane, Župančič Dario iz Sv. Ane, Stokovich Pavel iz Milj, Tončič Jože iz Bariere, Žuljan Bruna iz Podlonjerja, Žuljan Boris iz Ricmanj ter univerzitetni študentje, člani krožka «Concetto Marchesi»: Kocjančič Edvard, Monti Claudio in Mogno Dario. V novem komiteju je 22 italijanskih in 11 slovenskih tovarišev. Po poklicu so tako-le razdeljeni: 23 delavcev, 9 študentov in 1 gospodinja.

Po poročilu, ki ga je v imenu prejšnjega komiteja podal tov. Perini se je razvila živahna in plodna diskusija, v katero so posegli številni kongresisti. V svojih intervencijah so mladi tovariši obravnavali najrazličnejša vprašanja s področja njihovega življenja in delovanja. Na tem mestu povzemamo v izvlečku vsebino le nekaterih, najvažnejših intervencij:

Tov. Kocjančič je govoril o problemih višje srednje šole v Italiji. Kritično je analiziral obstoječi položaj na področju višje srednje šole na splošno.

Tov. Ren Kaiser je govoril predvsem o problemih zaposlitve mladine in o razmerah, ki vladajo v velikih tovarnah. Dalj časa se je ustavil zlasti pri obravnavanju problema vajencev. Med drugim je povedal, da je bilo od leta 1956 do danes zaposlenih v ladjedelnici Sv. Marka le 20 vajencev, v ladjedelnici Sv. Roka samo eden, v Tovarni strojev 50, ravno toliko tudi v Arzenalu: dočim nima ILVA niti enega vajenca. Povedal je tudi, da živi v Trstu okrog 4000 mladincev, ki iščejo prvo zaposlitev.

Tov. Canciani Giorgio je govoril predvsem o političnem položaju. Med drugim je podčrtal zaskrbljenost tudi zaradi neenotnosti mladine v pogledu ocenjevanja političnega položaja v mednarodnem okviru, zlasti še po propadu vrhunske konference. Omenil je tezo, ki jo zagovarja Nenni, ki je končno enaka tezi, ki jo zagovarja ZKJ. Poudaril je, da je politika ekvidistance zgrešena. Taka politika teži za tem, da še bolj razdvoji tudi mladinske sile, od česar imajo koristi samo sovražniki miru in pomiritve. Govornik je pozival k okrepitvi borbe za mir in k ojačanju enotnosti med raznimi mladinskimi naprednimi gibanji in komunistično mladino.

Tov. Giorgi-Jurjevič Fabio je govoril o problemih slovenske šole. Med drugim je podčrtal zlasti potrebo po čimprejšnji uzakonitvi slovenskega šolstva in dokončni ureditvi vprašanja učnih moči. Orisal je dosedanji potek prizadevanj za dosego tega cilja, zlasti v zvezi s predlogi, ki jih je postavil v parlamentu naš poslanec tov. Vidali. Govornik je nadalje orisal stanje, ki vlada na slovenskih šolah v Trstu. Ugotovil, da vlada med slovenskimi dijaki precejšnje brezbrižje do teh, resnih problemov. Slovansko dijaštvo je pozval, naj se v večjem številu vpiše v ZKMI ter podčrtal potrebo po organiziranju diskusije o političnih in ideoloških problemih.

Pred zaključkom kongresa je bila soglasno izglasovana resolucija, v kateri je med drugim podčrtano da obstoječe stanje na Tržaškem ozemlju kaže gospodarsko deklasacijo, da še vedno obstaja veliko število brezposelne mladine, da se dogaja pretirano izkoriščanje delovne sile zlasti mladine, da spričo takega stanja mora biti ZKMI aktivna pobornica borbe za gospodarski razvoj dežele in za realizacijo mladinskih zahtev. Zato pa je potrebna najširša enotnost mladine v borbi za obrambo in uveljavitev republiške ustave, proti korupcijam, za demokratično obnovo šolstva, za mir, ki je zlasti na našem področju, ki se nahaja tik ob meje, nujno potreben; proti vsakemu pojavu šovinizma. Zato je potrebno, da se tako italijanski kot slovenski mladinci bolj zanimajo za vse te probleme, da se odločneje in skupno borijo za novo zunanjo italijansko politiko, za razorožitev in mirno sožitje za odstranitev raketnih oporišč na italijanskem ozemlju.

Borba za skrčenje vojaške službe

Kongres vabi vso mladino — je nadalje rečeno v resoluciji — naj se združi tudi v borbi za skrčenje roka obvezne vojaške službe na 12 mesecev in poziva vsa mladinska gibanja, ki se sklicujejo na socializem, katoliško mladino, in neorganizirano mladino, naj poiščejo skupno pot borbe za dosego gori omenjenih ciljev.

Nadalje resolucija naglaša nujnost, da se organizacija komunistične mladine poveča in učvrsti in da se vsestransko izboljša organizacijska dejavnost tudi z ustanovitvijo novih krožkov in skupin tako na univerzi, na srednjih šolah, itd.

Končno resolucija vabi mladino, naj deluje z navdušenjem za uresničitev sklepov kongresa, naj pristopi k aktivni predvolilni kampanji in k vsem akcijam, ZKMI in KPI, za demokratično in gospodarsko obnovo dežele in za mir.

Daljši izvleček iz tajniškega poročila, ki ga je podal tov. Perini, bomo objavili v prihodnji številki.

Neobjektivnost izvenblokovske politike

Čas, v katerem živimo, ko človek osvaja vesolje, po eni strani odpira človeštvu upapolne perspektive, po drugi strani pa obstaja, zaradi izredne moči jedrskega orožja, nevarnost atomske vojne, ki bi uničila človeški rod na naši zemlji. Zato je za bodoče življenje neobhodno potreben mir, katerega moramo obvarovati.

Toda znanost in tehnika nista ustvarila le uničevalnega orožja marveč sta tudi sredstvi, s katerimi se lahko zagotovi človeštvu velik napredek tako na gospodarskem kot na socialnem in kulturnem področju.

Torej življenje in smrt sta danes na tehnici. Zato morajo prevladati napori za mir, ki zagotavlja človeštvu življenje. Komunisti bodo storili vse, da se prepreči vojna in zagotovi mir. Vse komunistične partije sveta se zavzemajo za uveljavitev načela miroljubnega sožitja med narodi in da se prepreči vojna nevarnost. To je naša skupna in poglavitna naloga, ki zahteva med drugim tudi čuječnost na politično-ideološkem področju, zato da v sedanjih pogojih delavski razred in njegova avantgarda premagata odpor protiljudskih sil, ki zavirajo uresničitev miroljubnega sožitja. Zaradi tega je potrebno objasniti tudi razna politična stališča tistih sil in dežel, do Sovjetske zveze, ki dokazuje resnično privrženost miru.

Stališče izvenblokovske politike ograža miroljubna stremljenja sodobne družbe. To stališče je nevarno, ker postavlja socialistične in kapitalistične dežele na isto raven in ker ne loči napadalca od napadenca. S takimi stališči se odstopa od razredne borbe, ki obstaja in bo obstajala vsedotlej dokler bodo obstajali izkoriščevalci in izkoriščanci.

Stališče izvenblokovske politike je prišlo posebno do izraza po neuspelem vrhunskem sestanku. Politične skupine in dežele, ki zastopajo izvenblokovsko politiko niso objektivne glede tega, s katere strani so bile izvedene provokacije, ki so povzročile neuspeh vrhunske konference. Te sile so na enak način obsojale tako Hruščeva kot Eisenhowerja, tako Sovjetsko zvezo kot Združene države Amerike.

Polet letala U-2 nad ozemljem Sovjetske zveze tik pred pričetkom vrhunske konference pa je dokaz, kako so Združene države Amerike ovirale priprave na to konferenco in kako so delovale proti sporazumevanju.

Slovensko časopisje na Tržaškem n. pr. «Primorski dnevnik» in «Novi list» — je ob tej priliki zavzelo stališče izvenblokovske politike.

Toda tako stališče zamegljuje stvarnost in onemogoča preprestemu človeku, da bi lahko razvil svoje misli in se pravilno usmeril. Tako stališče preprečuje razlikovanje med napadalcem in napadencem.

MARIJA BERNETIČ

DOMAČI PROBLEMI IN VESTI

Smrtna kosa

Karel Čok

27. maja je umrl naš dragi sodelavec in član širšega uredništva našega lista, tovariš Karlo Čok iz Lonjerja. Vest o njegovi mnogo prerani smrti je bridko odjeknila v naših vrstah. Vsem, ki smo ga poznali, cenili in ljubili, se je zdelo skoraj nemogoče, da je ta tragična vest resnična. A žal je bila resnična.

Vedeli smo, da je Karlo Čok pred časom težko zbolel, da je moral v bolnico, kjer se je moral podvreči težki operaciji, a ker smo poznali njegovo kljubujočo naravo, smo vendar upali, da bo premagal bolezen, da bo okreval in se zopet vrnil v naše vrste. Toda bilo je prehudo. Karlo je moral leči v hladni grob.

Pokojni Karel je vse življenje aktivno sodeloval v delavskem gibanju in v prosvetnem življenju. Bil je poznan kot požrtvovalen aktivist političnih, sindikalnih organizacijih in kot neumoren kulturni delavec. Star je bil komaj 15 let, ko se je leta 1920 udeležil prvomajske delavske povorke, ki je krenila iz Lonjerja proti Ricmanjem mimo katinarske smodnišnice, kjer jo je ukazal fašistično nastrojeni poveljnik posadke razpršiti, kar pa mu ni uspelo, ker so mu vojaki odrekli poko rščino. Ko je fašizem prepovedal vsako politično in kulturno delovanje, je moral tudi Karlo umolknili, ni pa prenesal z delovanjem. Pridružil se je cerkvenemu pevskemu zboru na Katinari, ki je — kot je bila tedaj navada na Primorskem — poleg cerkvenih pesmi prepeval tudi narodne pesmi in tako gojil in širil našo narodno kulturo v mejah možnosti. Kasneje se je pridružil osvobodilnemu gibanju in je kot terenski aktivist dal svoj doprinos v borbi za strmoglavljenje fašizma in za svobodo. Ko je svoboda bila izbojevana smo ga zopet med prvimi srečali na vseh naših manifestacijah in kulturnih prireditvah. Bil je duša vsega našega kulturnega in političnega izživljanja. Kot tak je veliko dobrega napravil tako v Lonjerju kot drugod na Tržaškem ozemlju. Kasneje je bil izvoljen tudi v vodstvo naše ljudske prosvete, pri kateri je po svojih močeh sodeloval dokler ni težko zbolel.

Kako je bil tovariš Čok priljubljen in poznan ne le v rodni vasi, temveč na mnogo širšem področju, je pokazal tudi njegov pogreb, ki se je vršil v nedeljo, 29. maja popoldne.

Sancin Josip

27. maja je umrl Sancin Josip iz Boljunca. Pokojni je bil zelo spoštovan v rodni vasi in po vsem Bregu. Že od mladih let je bil velik prijatelj delavskega gibanja. Po poklicu je bil kmet. Toda kot tak se je v polni meri zavedal pomena, ki ga ima zavezništvo med delavci in kmeti. Zato se je vedno zavzemal za tako zavezništvo. Tudi na stara leta, dasi je bil bolan, je pomagal našemu gibanju, kjer koli je mogel in kolikor so mu okoliščine dopuščale. Zato ga bodo vaščani trajno ohranili v dobrem spominu, naše gibanje pa mu bo vedno hvaležno za vse kar je storil in žrtvoval zanj.

Kako je bil pokojni Josip priljubljen v vasi je pokazal tudi pogreb, katerega se je udeležila velika množica. Tudi vaški pevski zbor mu je zapel nekaj žalostink v poslednje slovo.

Naj mu bo lahka domača zemlja, preostalim pa naše sožalje.

Naloge komunistov v kampanji za tisk in zbiranje prispevkov za volilni sklad

- *Cilj naše federacije: 8 milijonov lir*
- *Prvi prispevek voditeljev federacije*

Z otvoritvijo kampanje za komunistični tisk se je praktično začela tudi predvolilna kampanja. Vse stranke se že več ali manj pripravljajo na volitve, ki bodo 23. oktobra. Za nas bodo pomenile prihodnje volitve važen datum ,ki mora premakniti volivce na naprednejše pozicije, na levo, in jih pritegniti v še večji meri k našemu volilnemu programu.

Zato pa je potrebno, da sedaj, ko je Federacija že izdelala načrt v glavnih potezah, vse sekcije in tovarniške celice prično z mobiliziranjem članstva, povezujoč politične teme, na katerih temeljijo naše sedanje akcije, bodisi s kampanjo tiska, kakor tudi z volilno kampanjo.

Predvsem je potrebno da prikažemo pred vso Partijo resnost tako kampanje za tisk kot predvolilne kampanje, in da preidemo od kampanje tiska, brez slehernega premora, k volilni kampanji, z raznimi akcijami in pobudami.

Od tu izhaja nujnost resnega, realističnega načrta, ki ga morajo izdelati vse sekcije na kolegialen način in ki naj upošteva vse aspekte, tudi sezonske, ki se perspektirajo za bližnjo bodočnost.

Predvsem je potrebno, da se sekcije zavzamejo za to, da se postopoma poveča širjenje komunističnega tiska na splošno in dnevnika «Unità» še posebej. Glede lista «Unità»» je treba urediti tako, da se doseže tako stabilnost, ki bo ostala nespremenjena do volitev. Za dosego tega je potrebno, da se sestanejo raznašalci tiska, da se poveča njih število, za kar je treba mobilizirati čim več tovarišev.

Potrebno je tudi sestaviti seznam propagandistov, ki naj se sestanejo na posebnih sestankih, na katerih naj se razpravlja o temah, ki bodo določene skupno z odsekom za tisk in propagando. Do teh sestankov mora priti pred koncem avgusta, zato morajo biti vključeni v delovni program sekcij.

Nadalje je potrebno, da tiste sekcije, ki razpolagajo s primernimi denarnimi sredstvi same nabavijo mikrofone in ojačevalne zvočnike, ki jih bodo uporabljale za volilno kampanjo, ki se bo uradno začela 8. septembra. Tudi glede lepljenja lepakov se morajo sekcije osamosvojiti.

V času kampanje za tisk morajo vse sekcije poskrbeti za praznike tiska. Ti prazniki naj se vrše povsod, v mestnih rajonih kakor tudi v vaseh. Organizatorji morajo poskrbeti da bodo ti prazniki lepo potekali, da bodo privlačni in na primerni ravni ter združeni z najrazličnejimi pobudami, da bodo rodile tudi materialne koristi ter pomagale sekcijam, da bodo dosegle postavljene finančne cilje.

O vseh teh problemih naj sekcijski komiteji že sedaj razpravljajo.

Za to, da bi dosegli cilj, ki je bil postavljen Avtonomni tržaški federaciji v nabiranju prispevkov za komunistični tisk in za volilni sklad, in ki znaša 8.000.000 lir, je bila potrebna podrobnejša načrtna porazdelitev ciljev po posameznih sekcijah. Ti cilji so naslednji:

Sekcija Milje 750.000, Curiel 500.000, Sv. Jakob 400.000, Škedenj 400.000, Bariera 300.000, Pončana 250.000, Magdalena 200.000, Kolonkovec 160.000, Rocol 100.000, Tomažič 120.000, Sv. Alojz 80.000, Sv. Ivan-Podlonjer 220.000, Sv. Ana 150.000, Barkovlje 100.000, Prosek-Kontovel 60.000, Gropada 10.000, Repentabor 10.000, Nabrežina 20.000, Padriče 10.000, Šempolaj 10.000, Devin 10.000, Bazovica 10.000, Ricmanje 20.000, Log 10.000, Mačkovlje 10.000, Boršt 10.000, Dolina 30.000, Boljunec 30.000, Prebenik 10.000, Domjo 20.000, Konkonel 10.000, V.O.M. 50.000, Sv. Križ 100.000, Občine 100.000, Lonjer 10.000, Rojan 100.000, Trebče 50.000 Greta 80.000, Salež - Zgonik 50.000, Pratolongo 150.000, ter tovarniške celice: v ladjedelnici Sv. Marka 200.000, v Tovarni strojev 150.000 in v Arzenalu 100.000.

Nabiranje prispevkov so otvorili člani federalnega komiteja, federalne kontrolne komisije in revizijske komisije, ki so, kot prvi, dali sledeče prispevke:

Vidali Vittorio 100.000, Paolo Sema 10.000, Weiss Ernesto 10 tisoč, Bernetič Marija 5.000, Burlo Giuseppe 5.000, Calabria Arturo 5.000, Colli Mario 5.000, Deferri Jole 5.000, Gerbec Jelka 5.000, Perini Sergio 5.000, Pogassi Giuseppe 5.000, Pescatori Davide 5.000, Weiss Laura 5.000 , Crevatin Lino 5.000, Bortolotti Massimilijan 5.000, Poccecai Vittorio 5.000, Ervatti Mario 5.000, Šiškovič Karel 5.000, Pacco Giordano 5.000, Gombač Franc 5.000, Tonel Claudio 4.000, Goruppi Silvano 3.000, Lovriha Dušan 3.000, Santalesa Ricciotti 3.000, Valentinis Spartaco 3.000, Postogna Giovanni 3.000, Cergolj Teodor 3.000, Padovan Lucian 2.000, Žužek Vera 2.000, Viola Peter 2.000, Slavec Mario 2.000, Bravin Sergio 2.000, Zobec Armida 2.000, Millo Gastone 2.000, Del Vecchio Renzo 1.500, Di Lenardo Rudolf 1.500, Sedmak Jože 1.000, Cermeli Giordano 1.000 in Giacomini Alberto 500 lir.

Nadalje so prispevali: Cergolj Teodoro 3000 lir, Debarbora 5000, Wilhelm Dolfi 5000, Zambon 2000, Pirc Alojz 1000, Bravin Sergio 2000, Bortolotti 5000, Semilli 2400, Slavec Mario 200, Pugliese 2000 in Spadaro 2000 lir.

Naknadno so dospeli sledeči prispevki:

Sekcija Milje 50.000, Sv. Alojz 36.800, Sv. Vid 3.350, Konkonel 3.300, Banc 1.000, Sv. Just-Staro mesto 1.250, Tomažič 31.150, Sv. Marko 20.080 in Barkovlje 20.800 lir.

Nekaj konkretnih primerov kako se kampanja za zbiranje prispevkov nadaljuje:

Tov. «Polvere Rossa» je prispeval 10.000 lir, Babuder Libero je nabral že 14.000 lir, v mehanični delavnici ladjedelnice Sv. Marka so tovariši, na pobudo, ki jo je sprožil tov. Tonon, zbrali 20.000 lir, v sekciji Rocol je skupina 29 tovarišev prispevala 32.000 lir, sekcija Pečar je organizirala skupščino na kateri so tovariši sprejeli sklep, da bodo prispevali vsak po 10.000 lir.

Tovariši vodilnih komitejev sledečih sekcijs so sprejeli obveznosti, da bodo prispevali skupno:

Sekcija Sv. Ivan-Podlonjer 23.000, Sv. Jakob 23.000, Barkovlje 14.000, Barriera 28.500, Milje 23.500, Rocol 12.000 in ACEGAT 16.500 lir.

Že pred časom so bili vsi sekcijski komiteji seznanjeni z navodili kako izvesti akcijo za nabiranje prispevkov. Tu naj navedemo le nekatera izmed omenjenih navodil. Med drugim je potrebno sledeče:

1. da vsak član partije dvigne vsaj en bloket za prispevke in da pridobi za prispevanje vsaj toliko oseb izven naše partije, kolikor je nabiralnih listkov na zadevnem bloketu in

2. da sleherni član partije prispeva po svojih, dejansko zmogljivih, močeh.

Zasedanje pokrajinskega sveta

- *Diskriminacijsko početje skupin KD-PRI-PSDI, ki se laste „večine" po zaslugi prikrojitve volilnega zakona*

Prejšnji ponedeljek je bila izredna seja pokrajinskega sveta v Trstu. Na njej so razpravljali v glavnem o problemih izredne uprave. Med drugim je naš svetovalec tov. Gerlanc vprašal predsednika sveta, kako je z vprašanjem revizije organika Splošnih skladišč. To v zvezi s sestankom komisije, ki je bila v ta namen že pred časom ustanovljena. Kot je znano se že celi dve leti nadaljuje proces redčenja organika in to zaradi odhajanja nameščencev v pokoj, ker so dosegli predpisano starostno in službeno dobo, dočim se novih nameščencev sploh ne sprejema. Predsednik sveta je na to vprašanje odgovoril, da zadevna komisija še ni prišla do nobenega konkretnega sklepa.

Svetovalec tov. Postogna je na tej seji predlagal, naj bi uvedli nagrajevanje ribičev, ki lovijo delfine. Obenem se je zavzemal tudi zato, da bi postrožili odredbo glede prepovedi zlivanja odpadkov nafte in raznih mazilnih olj v morje. V nadaljevanju svoje intervencije pa je razpravljal o problemih avtobusne službe, ki vzdržuje zveze med mestom in podeželjem. Predlagal je, naj bi prevzela pokrajina v svojo režijo zadevne avtobusne proge. V zvezi s tem je predlagal tudi, naj bi pokrajinska uprava poskrbela za izboljšanje nekaterih cest, zlasti na področju devinsko-nabrežinske občine, kjer so nekatere ceste preozke in imajo poleg tega preostre ovinke, ki so nevarni za sodobni avtomobilski promet, zaradi česar je že svojčas prišlo do težkih nesreč.

Načelnik skupine komunističnih svetovalcev tov. prof. Weiss pa je predlagal, naj bi pokrajina poskrbela za postavitev lastne telefonske centrale, pri kateri naj bi zaposlili enega ali dva invalida-slepca, ki bi tako prišla do primerne zaposlitve. Predsednik pokrajinskega sveta je obljubil, da se bo to zgodilo.

Na omenjeni seji pokrajinskega sveta so svetovalci razpravljali tudi o problemu imenovanja predstavnikov opozicije v razne pokrajinske in občinske ustanove. Šlo je zlasti za imenovanje dveh predstavnikov pokrajinskega sveta v upravni odbor Tržaških združenih bolnišnic. Demokristjani, republikanci in socialdemokrati so bili popolnoma soglasni v tem, da se v ta odbor imenujeta en demokristjan in en socialdemokrat. Tako so te tri skupine onemogočile, da bi zastopnik opozicije imel besedo v tej tako važni ustanovi. Tu je torej prevladal povsem drugačen kriterij kot v občinskem svetu, kjer so po tolikih letih borbe končno le prišli predstavniki opozicije v odbore raznih uprav in ustanov. Kot poročamo na drugem mestu je bil v upravni odbor «Acegat» imenovan tudi komunistični predstavnik, to je tov. Pescatori.

V pokrajinskem svetu je tako še enkrat prišla do pravega izraza nepopustljivost krščansko demokratske stranke, podprte od satelitskih strančic PRI in PSDI, ki v brk vsaki pravi demokraciji, popolnoma onemogoča opoziciji, da bi imela vpogled v upravo raznih odborov in ustanov, pri čemer popolnoma pozabljajo na dejansko stanje in proporčnost. Zato po vsej pravici lahko tolmačimo to dejanje kot korak nazaj od tega, kar so še pred nedavnim izjavljali razni politični prvaki, v zvezi z normalizacijo poslovanja zadevnih uprav. Po drugi strani pa to na dovolj zgovoren način potrjuje, da je prevladal duh, ki veje iz demokristjanske desnice in Katoliške akcije, ki nasprotujeta vsaki normalizaciji in vsaki pravi demokraciji.

Pri tem ne smemo pozabiti na dejstvo, da je prav Krščanska demokracija na površju v pokrajinskem svetu zaradi pristranske prikrojitve volilnega zakona, ki jo je, na željo določenih političnih krogov, odredil vladni komisar in to v protislovju z zakonom, ki velja po vseh ostalih pokrajinah italijanske republike: kajti ako ne bi bilo te odredbe, bi demokristjani prav gotovo ne imeli pokrajinske uprave v svojih rokah, pač pa bi jo imeli komunisti.

ČESTITKE

Tov. Dorina Benčina-Košuta je 19. junija porodila krepko za sinčka-prvorojenčka, kateremu so dali ime Franko. Srečni mladi mamici in njenemu soprogu Lucianu Košuta iskreno čestitamo, mlademu Franku pa želimo srečno življenjsko pot.

ZAHVALA

Obiski, ki sem jih bil deležen od tovarišev in prijateljev za časa mojega zdravljenja v bolnišnici pri Magdaleni v Trstu, me vežejo, da se vsem temu potom zahvalim.

Posebno se zahvaljujem tov. Marini Bernetičevi in tov. Pescatoriju, ki sta mi tolmačila naklonjenost in sočutje vseh o stalih.

Najlepša hvala in voščilo vsem!

MILIČ HERMAN
Zgonik

ZAHVALA

Vsem, ki so spremili našega dragega moža in očeta

JOSIPA SANCINA
iz Boljunca

se toplo zahvaljujemo. Posebna zahvala naj gre vsem darovalcem vencev in cvetja ter vaškim pevcem.

Žalujoči:
žena Marija,
sinova Zdravo in Miro
ter snahi
Balda in Marija

O položaju tržaške delovne mladine

Gospodarska kriza, ki tlači naše mesto sili mladino k izseljevanju

Ker so bile teze za predkongresno diskusijo Avtonomne tržaške federacije Zveze komunistične mladine Italije objavljene po izidu naše prejšnje številke in ker so v tezah zapopadeni zelo važni problemi mladine, objavljamo v današnji številki daljši poseben sestavek, ki sloni na omenjenih tezah.

- *Od 834 vajencev, jih je le okrog 200 zaposlenih v velikih industrijskih podjetjih*
- *O krivičnih odpustih z dela*
- *Naloge ZKMI*

Vključevanje mladine v proizvajalno življenje se je v vsedržavnem merilu, v letih 1955-59, povečalo za okrog 300%. Na Tržaškem ozemlju pa je doseglo to vključevanje mnogo manjše odstotke, saj se je število vajencev tu pri nas, v omenjenem obdobju, povečalo komaj za 20%. Toda tudi ta razmeroma nizek porast ima svoje negativne činitelje. Vajenci spadajo v glavnem na področja trgovine, obrtništva in male industrije. Na področju, ki je temeljnega pomena, to je v velikih tovarnah in ladjelnicah je od skupnega števila 834 vajencev, kolikor jih je namreč na Tržaškem ozemlju, zaposlenih komaj okrog 200 fantov. Iz tega torej izhaja, da naša mladina, zlasti fantje, nimajo možnosti, da bi se vključili v tisti proizvajalni sektor tržaške industrije, ki je temeljnega pomena za vse gospodarsko življenje na našem Ozemlju.

Toda to vključevanje ima še druge negativne pojave. Pogostoma se dogaja, da mladino, ko dopolni 18. leto starosti, in bi ji morali delodajalci priznati ugodnosti, ki so predvidene po zakonu, odpuščajo z dela. Često se to zgodi tik predno mladinci dosežejo potrebno strokovno kvalifikacijo, kar ima, seveda izredno resne posledice.

Pogostoma se dogaja tudi, da je popraševanje po zaposlitvi ženske mladine večje od povpraševanja po moški mladini. To pa se dogaja zato, ker dekleta imajo še vedno manjšo plačo kot pa fantje, pa četudi opravljajo enako delo in pod enakimi pogoji. Tu gre, torej, za namerno izkoriščanje mlade delovne sile. Toda tudi pri deklettih se često dogaja, da jih delodajalci odpuščajo, ko dopolnijo 18. leto starosti in v zelo mnogih primerih, ko se poroče. Evo, torej, druge zelo negativne posledice.

Kje je iskati razloge za obstoječe stanje?

Predvsem jih je treba iskati v hudi gospodarski krizi, ki vlada zlasti na Tržaškem ozemlju in ki zajema predvsem področja velike industrije, zlasti ladjedelništva. Ta kriza je v zadnjih letih, prvič v zgodovini Trsta, privedla do množičnega izseljevanja mladine v daljnje prekooceanske dežele, zlasti v Avstralijo ter deloma tudi v druge. Ta pojav je po drugi strani povzročil tržaškemu mestu silno negativne posledice, saj smo priča neprestanemu staranju tržaške delovne sile in pa postopnemu zmanjševanju strokovno usposobljene delovne sile, s katero se je v prejšnjih časih ponašalo tržaško mesto in ki je bila v resnici vedno glavni kapital mesta in njegovega gospodarstva na splošno.

Jasno je, da ima tako stanje, tudi v mladinskih vrstah, svoj negativni odmev, tako na področju civilne vzgoje in morale, kakor tudi na socialnem in političnem torišču. V resnici mladina nima pred seboj perspektiv. Zaradi tega se dogaja, da se širi tudi brezbrižje in demoraliziranje, da se pojavlja nekak kvalunkvizem. Jasno je tudi, da to izkoriščajo določene politične skupine, zlasti klerikalci in fašisti. Klerikalci, ki se laste monopola v javnem življenju, imajo tako mnogo večjo možnost za izvajanje svojega pritiska na mladino, fašisti pa lažje propagirajo svoja gesla, npr. da se mladini tedaj, ko je bil on na površju, ni tako godilo kot pa se godi danes. Pri tem, seveda, fašisti skušajo prikrivati zločine, ki jih je zagrešil njihov režim tedaj, ko je bil na oblasti, kar je privedlo do katastrofalnih posledic, do poloma.

Spričo takih razmer stoje prav pred organizacijo mladih komunistov zelo važne a obenem tudi zelo težke in odgovorne naloge. Zato je predvsem potrebno, da ta organizacija, pri svojem delovanju, v prvi vrsti upošteva težnje tržaške mladine po primerni izobrazbi, zaposlitvi in zahteve sodobnega življenja sploh in tudi razvedrila.

Komunistična mladinska organizacija seveda upošteva, da naša mladina, kljub vsemu, v svoji veliki večini, čuti potrebo po uveljavljenju svoje osebnosti in da odklanja sleherni pojav paternalizma ter da je v resnici prežeta z borbenim duhom, kar je pokazala že ob raznih prilikah, in med drugim, tudi v borbah, ki jih je vodil tržaški delavski razred leta 1959.

Kakšne so torej naloge Zveze komunistične mladine?

Predvsem se mora mladinska organizacija neprestano truditi za stalno krepitev duha enotnosti vse mladine in torej tudi enotnosti med slovensko in italijansko mladino, kajti le ako bo mladina enotna, bo uspela v svojih prizadevanjih in bo dosegla cilje, po katerih tako stremi. Akcija med mladino mora težiti po širjenju socialističnih idej. Zato je potrebno, da se mladina neprestano seznanja tudi z vlogo, ki jo ima n. pr. mladina v Sovjetski zvezi in v drugih socialističnih deželah, kjer aktivno sodeluje na vseh področjih javnega življenja in celo pri osvajanju vesoljstva.

Potrebno pa je, da se tržaški mladini predoča tudi perspektive politične, gospodarske, socialne in idejne borbe za spremembo italijanske družbe in za ustvaritev nove, socialistične stvarnosti tudi v naši deželi.

Tudi zadnje borbe mladine Južne Koreje, Japonske in Turčije morajo opogumljati našo mladino ter ji dati novega zaleta, novih moči in novega zaupanja.

Tu smo nakazali nekaj točk, ki jih vsebujejo v uvodu omenjene teze. Te točke zaslužijo, da jih tudi naši bralci, zlasti pa mladina, pozorno preuče.

Dopis iz Križa

V soboto 11. VI. 1960 smo Križani spremili k zadnjemu počitku tov. Antona Košuto. Bil je to stara delavska korenina, ki v življenju ni nikoli odjenjala od neizprosne borbe proti reakcionarnim krogom in posebno proti zatirajočemu fašizmu.

Pokojni Anton je bil soustanovitelj Delavske zadruge, Ljudskega odra in aktiven član sindikalne stroke kamenarjev, za okraj Nabrežina, Sv. Križ in okolica.

Leta 1928 je pred grožnjami usmrtitve s strani fašistov odpotoval v Argentino, kjer je istotako neumorno deloval v raznih delavskih organizacijah.

Vrnil se je iz daljne Amerike v rojstni kraj pred šestimi leti in je bil član «Ljudskega doma» v Sv. Križu.

Neizprosna bolezen ga je prisilila na domovanje, dokler ga ni dohitela smrt.

Med pogrebom je svirala domača godba. Na grobu je spregovoril tov. Gombač poslovilne besede vrlemu borcu za pravice ljudstva.

Uspehi na slovenskih srednjih šolah

SEZNAM KANDIDATOV, ki so v poletnem roku šol. leta 1959-1960 opravili nižji tečajni izpit Drž. nižje industrijske strokovne šole z slovenskim učnim jezikom v Trstu (Rojan):

a) *pred izpitno komisijo v Trstu:*

Bavčar Pavel, Ceglar Sergij, Černigoj Marij, Kocman Vojmir, Kramar Jožko (odlično), Ferrente Ivo, Rustia Božidar, Salvi Boris, Širca Boris, Starec Dušan, Ugrin Peter Pavel, Vouk Boris, Brecelj Vojko, Cimprič Boris, Clari Lucijan, Ferluga Aleksander, Gregori Egon, Miloccо Aleksander, Severi Julijan, Žagar Stojan, Cossutta Božena (odlično), Fakin Rozalija, Giacomin Ljubomira, Kralj Anica (odlično), Merkuža Sonja (odlično), Milkovič Marija, Pecchiari Sonja, Primossi Eda, Purič Antonija, Savi Nadja.

b) *pred izpitno komisijo na Opčinah:*

Bachi Marijan, Carli Radivoj, De Nardo Ivan, Emili Boris (odlično), Ferluga Aleksander (odlično), Hrovatin Stanislav, Lipanje Stojan, Mahnič Silvester (odlično), Raseni Stojan, Stor Aldo, Vidau Zvonimir, Bratuš Lucija (odlično), Briščik Majda, Grgič Marija, Ferluga Ksenja, Milkovič Miranda, Ravbar Zora, Skerlavaj Neva (odlično), Skabar Milena, (odlično), Vremec Ivana (odlično).

č) *pred izpitno komisijo v Nabrežini-Sv. Križu:*

Pahor Božidar, Pahor Danilo, Peric Daribor, Šemec Radovan, Bogatec Žarko, Briščak Mirosla, (odlično), Sirk Edvard, Doljak Neva, Legiša Nadja (odlično), Bezin Breda, Bezin Dragica, Savi Vera, Sedmak Vera, Stefančič Ljuba, Tretjak Pušanka.

č) *pred izpotno komisijo v Dolini:*

Kermec Stojan, Rapotec Marij, Velikonja Milan, Žerjal Boris, Bandi Darinka.

Na nižji srednji šoli v Gorici so izdelali sledeči dijaki:

Čez I. razred:

Božič Ivan, Braini Marko, Bresciani Peter, Cotič Vojko, Devetak Severin, Drufovka Branko, Hvala Zdenko (odličnjak), Klanjšček Sergij, Marussi Edbin, Mozetič Mitja, Nanut Mirko, Obidig Srečko Bruno, Paulin Igor, Rosi Levin, Sussi Ivan, Troha Donat.

6 dijakov ima popravne izpite; 2 dijaka sta zavrnjena.

Čez IB razred:

Bric Nebenka, Brisco Tatjana, Budal Nevica, Hlede Darinka, Koren Silvana (odliznjakinja), Marassi Divna, Marega Loreta, Pahor Zarja, Radetti Milena, Skerk Natasa.

5 dijakinj ima popravne izpite.

Čez IIA:

Bassa Boris, Bertossi Edi (odličnjak), Krizman Dušan, Lakovič Branko, Leghissa Zvonko, Pahor Angel, Petarin Venceslav, Sosol Marjan, Tabaj Miloš, Tence Boris, Valentincic Emil.

5 dijakov ima popravne izpite; 1 dijak je padel.

Čez IIB:

Bregant Marija, Cescutti Ana, Devetak Aleksandra, Dornik Neda, Frandolič Marica, Jarc Adrijana, Korsic Marija (odličnjakinja), Lasič Marija, Leban Maja, Marassi Doroteja, Marassi Marija, Marussi Natuška, Marega Helena, Mucci Stana, Nanut Joana, Pacor Marija, Paoletti Milojka, Paulin Nataša, Plesnicar Ester, Radetič Marta Quinzi Adele, Visintini Marija Znidarcic Ana.

3 dijakinje imajo popravni izpit.

Čez III razred:

Vsi dijaki so pripuščeni k nižjemu tečajnemu izpitu.

Na strokovni šoli v Gorici so izdelali sledeči dijaki

Čez IA razred:

Bensa Dušan, Barlot Albin, Buiatti Marij, Šernic Boris, Feri Danilo, Ferletic Ciril, Figelj Miroslav, Gergolet Roman, Kersevani Žarko, Simcic Zvonšo.

6 dijakov popravlja, 3 dijaki so zavrnjeni.

Čez IB razred:

Batistič Aleksandra, Černic Marija, Cijan Milena, Comelli Nadja, Ferletic Marija, Fiegel Milojka, Gravnar Nadja, Cravner Sonja, Komic Alenka, Pavletic Mirjam, Petejan Mirela, Semeli Marija, Skok Marija, Škerjanc Nada, Tomasic Metoda, Volcic Albina.

10 dijakinj popravlja.

Čez IC razred:

Devetak Ivan, Ferletic Karel, Frandolic Branko, Gergolet Gabrlijel, Germani Branko, Peterin Danilo (odličnjak), Preschern Ivan (odličnjak), Roser Marjan, Tomasig Lucijan, Ursic Emil.

Čez IIA razred:

Devetak Ludvik, Devetta Miloš, Fajt Radimir, Frandolic Karel, Komjanc Nikolaj, Lutman Dušan, Lutman Milovan, Pavlin Stanislav, Predan Alfred Princic Viljam, Sfiligoj Radovan, Urdih Karel, Zabar Jožef, Zezlin Viljem.

8 dijakov popravlja; 3 dijaki so zavrnjeni.

Čez IIB razred:

Delpin Nadja, Hlede Bogdana, Juretic Majda, Lutman Duška, Malič Bojana, Maraz Zmaga, Mozetic Sabina, Petejan Milojka, Škerjanc Marija, Ziani Zdenka.

14 dijakinj ima popravne izpite; 3 dijankinje so zavrnjene.

Čez III razred

so vsi dijaki pripuščeni k zaključnemu izpitu.

Ravnateljstvo Nižje Trgovske strokovne šole s slovenskim učnim jezikom v Trstu, sporoča: da so v poletnem roku tega šolskega leta z uspehom opravili nižji tečajni izpit na tem zavodu sledeči kandidati:

Bellich Renato, Franceschi Valentino, Rodizza Pavel, Svara Slavko, Coretti Nevja, Cettul Renata, Cok Ada, Cossutta Nadja, Furlan Nadja, Malalan Savica, Pasarit Nataša, Pecenik Petrica, Sancin Stana, Kukanja Sergij (privatist).

Popravne izpite ima 7 kandidatov, odklonjena sta bila 2 kandidata.

Od učencev, ki so obiskovali III. oddeljeni razred tega zavoda *na Proseku* so opravili z uspehom isti izpit:

Bukavec Majda, Praselj Vojka Marija, Reggente Ana, Ukmar Vesna.

Popravne izpite imajo 4 dijaki, odklonjeni so bili 3 dijaki.

Pri **Vittadello**

tudi delavci, uradniki in kmetje so lahko okusno in elegantno oblečeni

Obiščite trgovino konfekcije

Vittadello

ulica Dante 12 - TRST

Konkurenčne cene konfekcije za moške - ženske - otroke

dežni plašči naylon **3.900** - Scala Oro **6.900**
hlače od **1.700** navzgor - amerikanske **1.200**
poletne obleke **5.900** - vetrne jope **2.900**
in mnogo drugih artiklov

Vittadello

nudi obleke vedno po najugodnejših cenah

Gospodinje! Kupujte v

Zadrugi železničarjev v Trstu

Ul. F. Gioia 5 - telef. 36-841 (notranja štev. 636
Ul. Barbariga 5 v Rojanu - tel. 29-286

Ugodne cene

Testenine „Pasta Torre Annunziata" v zavojih L. 160
Posebne jajčne testenine . . . . . L. 264
Testenine „Extra" s 5 jajci . . . . . L. 330
Sladkor . . . . . L. 240
Vina po 100 - 125 - 130 - 140 - 180 lir

Petnajstdnevna ali mesečna postrežba na dom

Ob zaključku šolskega leta

Zaključne prireditve in razstave

Skoraj vse slovenske osnovne in srednje šole na Tržaškem ozemlju, so ob zaključku letošnjega šolskega leta — kot je postala že prava tradicija — priredile skrbno pripravljene kulturne prireditve s pestrimi uporedi ter okusno urejene razstave ročnih del učencev.

Tako prireditve kot razstave je obiskalo mnogo ljubiteljev naše šole. To je še enkrat potrdilo, kako naši ljudje čutijo problem šole in kako cenijo napore tistih, ki se nesebično trudijo, da bi bil uspeh na teh šolah čim večji. To priznanje obiskovalcev razstav in prirediteev je bilo povsem zasluženo, saj je treba upoštevati, da je zlasti naštudiranje kulturnega uporeda ob zaključku šolskega leta, ko že pritiska vročina, zelo naporno, tako za učence kot za učitelje.

Radi bi obširneje pisali o vseh prireditvah in razstavah in podali podrobnejšo oceno vsake nastopajoče skupine v celoti kakor tudi ocene posameznikov, zlasti tistih, ki so se pri izvajanju najbolj odlikovali, toda, žal, nimamo dovolj prostora na razpolago. Zato se moramo zadovoljiti s tem, da le bežno omenimo šole, ki so imele kulturne prireditve in razstave.

Že 22. maja so se vršile prve kulturne prireditve in sicer kar na treh podeželjskih šolah: v Trebčah, kjer so podali igro s petjem in plesi «Kresniček», v Sempolaju, kjer je bila na sporedu igra «Pavelčkova piščalka» in v Gropadi. 28. maja pa je bila šolska prireditev na Katinari.

26. maja sta bili prireditvi v Zgoniku. Spored je bil bogat, saj je obsegal igrici «Zamorec» in «Vedež» ter balet «Marko skače».

Zelo posrečene prireditve so bile tudi v Nabrežini, kjer je bila igra v petih slikah «Mačeha in pastorka»; nastopil pa je tudi šolski pevski zbor. V Križu, kjer je bilo na sporedu mnogo točk, recitacij in šaljivih prizorov; lepo se je izkazal tudi šolski pevski zbor in v Repentabru, kjer so med drugim podali štiridejanko «Pavelčkova piščal».

Tudi v Boljuncu je bila zelo uspela šolska prireditev, katere se je udeležilo veliko število vaščanov. Na sporedu sta bili igri «Škrati» in «Čašica kave»; seveda niso odmanjkale tudi vmesne recitacije.

Prav tako posrečene prireditve so bile tudi v Saležu, kjer so med drugim podali tudi dvodejanko «Škrati», zelo lepo pa se je izkazal pevski zbor, ki je zapel vrsto lepih pesmi; v Dolnjem, kjer so podali igrici «Pogumni Tonček» in «Rdeča kapica»; seveda so bili vmes še razni drugi prizori in recitacije in pa pozdravni govor, ki ga je imel eden izmed učencev; pri Sv. Ani v Trstu, kjer je bila na sporedu poleg drugih točk tudi igrica «Darežljivi otroci» in v šoli v ul. Donadoni, kjer so nastopili s številnimi recitacijami in prizorčki.

Nekatere druge šole so pripravile manjše prireditve, od katerih so nekatere bile takorekoč interne. Toda tudi te prireditve so bile skrbno pripravljene. Pripomniti pa moramo, da se nam zdi, da ni najbolj umestno, da se tem prireditvam pripisuje tako malo pomena. Zlasti tako upoštevamo prilike, ki pri nas vladajo, nujno pridemo do zaključka, da je tudi najmanjša šolska prireditev velikega pomena za ves šolski okoliš. Zato svetujemo, naj se v bodoče to ponekod v večji meri upošteva.

So pa, žal tudi nekatere večje šole, ki niso letos pripravile niti zaključne prireditve, niti razstave, kar seveda ni pravilno. Ko smo govorili z ljudmi iz prizadetih šolskih okolišev — in ne le z roditelji — smo naleteli na marsikatero pikro opazko na ta račun. V več primerih smo slišali pritožbe, kako neki je mogoče, da se v šolah v večjem kraju, kjer je mnogo razredov in je torej mnogo večja možnost za to, da se pripravi večja prireditev, ne naredi ničesar, dočim so šole enorazrednice, v mnogih primerih, takorekoč tekmovale med seboj v tem pogledu. Pripominjamo, da se s takimi trditvami popolnoma strinjamo. Tako smo bili n. pr. vajeni vsako leto prisostvovati zelo uspelim šolskim prireditvam, ki jih je organizirala openska šola. Letos je bila tam sicer skromna, čeravno originalna prireditev. Ne vemo pa zakaj se je ta prireditev vršila takorekoč na skritem in v času, ki ni najbolj primeren za številen obisk. Ne moremo na razumeti zakaj ni bilo letos šolske razstave na Opčinah. Kakšno je zanimanje tudi za razstave nam je prav na Opčinah zelo zgovorno pokazal uspeh razstave tamkajšnega industrijskega tečaja, ki se je zaključila prejšnjo nedeljo. Odveč bi bilo še posebej pripominjati, da je bila ta razstava nekaj izrednega, za kar gre še posebno priznanje tako učencem kot profesorskemu zboru.

Ker smo že pri razstavah, naj omenimo, da so bile te, kot smo že uvodoma omenili, skoraj na vseh šolah. Še posebej moramo poderta ti, da so bile zlasti razstave nižje srednje šole pri Sv. Jakobu v Trstu, nižje industrijske šole v Rojanu, drugih strokovnih tečajev v okoliških krajih tako okusno in skrbno pripravljene, da je v resnici lahko žal tistim, ki jih niso utegnili videti.

Predno zaključimo ta, sicer nepopolni, pregled prireditev in razstav (ker, žal, nismo mogli vseh obiskati) naj dodamo še nekaj besed o prireditvi, ki so jo organizirali dijaki znanstvenega liceja v tržaškem Avditoriju, dne 1. junija zvečer. Za to priliko je bila prostorna dvorana do zadnjega kotička napolnjena. Predstava sama je bila na zelo visoki ravni in je pokazala, kaj zmore dobra volja tako nastopajočih kot tistih ki so jih vodili. Škoda je, da so dijaki naštudirali «Antigono» samo za eno predstavo. Mnenja smo, da bi se dalo tudi s tem delom doseči podoben uspeh, kot pred leti z Linhartovo veseloigro «Ta veseli dan ali Matiček se ženi».

Po trudapolnem učenju in prizadevanju vzgojiteljev, so prišle tudi težko pričakovane poletne počitnice. Tako učeči se mladini kot vsem vzgojiteljem želimo, da bi zaslužene počitnice srečno preživeli ter si tako nabrali novih energiji za delo, ki jih čaka v novem šolskem letu. Tistim učencem, ki so dokončali šolo, bodisi nižjo, višjo ali visoko pa želimo obilo uspeha na novi življenjski poti in da bi čimprej začeli s poklicem, ki so si ga izbrali, odnosno, da bi čimprej dobili odgovarjajočo zaposlitev.

Šolska razstava v Bazovici

Za šolske razstave je tudi letos vladalo veliko zanimanje. Obiskali so ji ne le roditelji in svojci šolske mladine temvec tudi drugi ljubitelji šole. Na gornji [illegible] razstava strokovnega tečaja na Opčinah, na spodnji sliki: razstava osnovne šole v Križu

KULTURA IN ZNANOST

Naša narodna manjšina potrebuje intelektualca - borca za kulturo

Povezava z ljudstvom in pomoč pri dvigu kulture iz faze stagnacije pomeni: prodreti v globino socialnih, gospodarskih, političnih in narodnih vprašanj ter reševati tudi ta vprašanja

Glavna hiba sedanje srednješolske in akademske vzgoje v Italiji je v prevelikem prepadu med šolo in življenjem. To ni samo hiba Italije, pač pa, razen redkih izjem, pomanjkljivost, ki jo v Zahodni Evropi, v latinskih deželah še posebej, težko čutijo. Ko prihaja mladinec iz kakršne koli srednje ali visoke šole, mu manjka praksa, mu manjka pravi oprijem v vseh tistih vprašanjih, v katerih bi moral biti izurjen, ker je prav ta vprašanja preučeval v letih dolgega študija. Tako lahko dobimo tehnika, ki mora hoditi nekaj let v šolo «majstra», da bi zvedel «tajne» svojega poklica, ali pa profesorja in jurista, ki tavata v prvih letih svojega poklicnega dela, ne da bi vedela, kaj je treba napraviti. V šoli se vsi nanagulijo formul, paragrafov in pravil, v prvih, težkih letih svoje zaposlitve pa odkrijejo, da jim večina tistega, kar so se naučili, ne služi.

Iz tega nastanejo tragedije. In vidimo visoko izobražene ljudi, ki postanejo slabi praktiki ali pa «knjižni molji». Pomeni, da šola jim ni dala tistega, kar bi jim morala dati.

V Italiji se danes vodi diskusija prav o šoli in o vlogi, ki jo šola mora igrati v življenju, ker je od nje odvisno, kakšni bodo jutri tisti, ki bodo vodili državo, njeno politiko, njeno gospodarstvo. Na splošno ugotavljajo, da šola v Italiji ni dobra prav zato, ker je odrezana od življenja in ker iz nje prihajajo, ne po svoji krivdi, izobraženci, ki bi lahko bili dobri za razmere v XIX. ali prvih letih XX. stoletja, ne pa v atomski dobi.

Ta dolg uvod je bil napisan ne morda zato, da se načne pogovor o šoli, ker se bo o tem drugič spregovorilo, pač pa zato, da se vrnemo k vprašanju naših izobražencev. Šola je predpogoj za vzgojo in za formiranje cele vrste izobražencev. A to ni vse. Če je šola predpogoj, ki naj ga imenujemo objektivnega značaja, obstaja še drugi predpogoj, tokrat subjektivnega značaja. Izobraženec dobi dobro ali slabo podlago v šoli, a ni rečeno, da mora biti slab, če je šola slaba. Saj ima nešteto priložnosti, da postane dober. Koliko genijev, talentov, veličin je izšlo iz slabih in maloštevilnih šol Srednjega veka! To pomeni, da vsak izobraženec mora čutiti določeno odgovornost pred družbo, ki mu je omogočila začetek, nadaljevanje in dokončanje šolanja.

Ali se vsi izobraženci zavedajo te odgovornosti? Na žalost se dogaja, da se prav zaradi šolskih temeljev zapirajo sami vase in ne dajo od sebe tistega, ki bi ga morali dajati vsemu občestvu.

Že zadnjič smo vprašali, kako je s slovenskimi izobraženci. Ne bomo govorili o njihovi podlagi, čeprav je tudi to nadvse važno. Raje se bomo pozanimali za njihovo «poslanstvo». Ali smo z njimi lahko zadovoljni, oz. ali smo lahko sami s seboj zadovoljni? Ne! Prav zaradi visokega razmerja izobraženci: ljudstvo ne moremo in ne smemo biti zadovoljni, ker se preveč čuti izolacija naših izobražencev od ljudstva, od «tropa», kot ga marsikdo zaradi svoje lastne «veličine», imenuje. Zato, namesto, da bi se bavili z vsemi vprašanji, ki zanimajo naše ljudstvo, pa naj bo kakršnega koli značaja, se rajši zapirajo sami vase in gledajo z viška, s prezirljivim nasmeškom, z naučeno «angleško» oddaljenostjo vsakega, ki jim trdi, da njihovo mesto ni v ekskluzivističnih klubih, kjer se le akademsko med seboj pogovarjajo in pogostoma, na žalost, le samim sebi lase ruvajo, pač pa med našimi ljudmi, ki si želijo njihove prisotnosti, njihove besede, njihove poučitve.

Marsikdo bo lahko rekel, da to ne odgovarja resnici. Morda to ne odgovarja resnici za tisto hvalevredno peščico ljudi, ki se z vsemi svojimi silami trudi, da vzbuja pozornost za kulturo in višji tip kulture. A teh je malo, Večina naših izobražencev misli, da vrši svoje poslanstvo, če pridno in skrbno dela v svojem uradu, v svojem razredu ali v svojem poklicu na splošno. Ampak to je njegov poklic. Povezava z ljudstvom je nekaj popolnoma drugega: pomeni živeti z njim vsak dan, podirati zidove lažne, tehnicizirane kulture, pomagati mu pri reševa-

(Nadaljevanje na 4. strani)

Černigoj v Galeriji Casanuova

Že zopet se nam je predstavil s svojimi deli vedno aktivni avangardistični slikar prof. Černigoj. Tokrat je razstavljal od 3. do 15. junija v galeriji Casanuova grafike, linoleje, ksilografije, akvatinte in akvaforte. To isto razstavo je z uspehom imel že tudi v Rotterdamu. Vse slike so v Černigojevem svojstvenem stilu poglobljene ekspresivnosti in abstraktizma, poudarjenem v koloristični prefinjenosti barv in dekorativnosti. Sam sicer pravi o svojih slikah, da se izražajo v «kubistično analitičnem ekspresionizmu» ter kot take imajo svojo zanimivost, a premalo je zainteresiranih in žal še manj tistih, ki se na to zvrst umetnosti razumejo.

Uspehi tržaških Slovencev v Buenos Airesu

Po naključju smo izvedeli o lepih uspehih, ki jih je deležen v operi Colòn, največjem opernem gledališču Buenos Ayresa v Argentini, tržaški Slovenec, kriški rojak Carlos (ali kot mu Križani pravijo) Učjo Košuta. Tam nastopa z velikim uspehom v glavnih tenorskih vlogah v operah Traviata, Otello, Tosca, Bohéme, Madame Butterfly, Zaljubljen v tri oranže, itd.

Učjo Košuta je nečak našega znanega igralca Justa Košute in je emigriral s starši Emo in Viktorjem Košuto iz Križa v Argentino že leta 1950. Tedaj se je tam posvetil glasbenemu študiju in danes, komaj 29 leten, je že priznan umetnik, ki poseduje tako imenovani junaški tenor, za katerega se baje že interesirajo tudi evropska gledališča.

Ob tej piriliki ne smemo pozabiti omeniti v Buenos Ayresu živečega če drugega Križana, Viktorja Sulčiča, ki se je kot akad. slikar ,arhitekt in graditelj visokih stavb v Argentini zelo proslavil. Pred tremi leti je obiskal domače kraje ter obenem z izrednim uspehom razstavil svoje slike tudi v Beogradu.

Obema želimo še mnogo uspehov!

Umetni sateliti v službi miru in napredka

Strokovnjaki napovedujejo mnogostransko uporabo umetnih satelitov v miroljubne namene. Po njihovem mnenju bodo sateliti krožili v pravih jatah okoli zemlje. Vrsta nalog čaka umetne satelite. Iz dneva v dan objavljajo znanstveniki nove načrte in nakazujejo njihovo uporabnost

Sputniki in raziskovalci bodo nekoč le preprostejši sateliti. Seveda bodo morali znanstveniki še prej zbrati natančne podatke o kozmičnem sevanju, o vrhnjih plasteh zemeljskega ozračja, o meteorjih, o obliki našega planeta itd. Vse to bo potrebno, preden se bo človek napotil v vesolje. Visoko v zemeljskem ozračju pa je še vrsta del — da uporabimo ta izraz — ki nimajo z vesoljskimi poleti prav nobene zveze. Naj v kratkih potezah opišemo zamisel o uporabi satelitov, ki bodo v prihodnosti krožili okoli našega planeta.

Vremenoslovni sateliti bodo zbirali podatke za dolgoročne vremenske napovedi. Elektronsko oko bo določalo položaj oblakov, radijski oddajnik pa bo pošiljal sporočila vsem vremenoslovnim postajam

Televizijski sateliti bodo nekega dne omogočili hkratni prenos na vse konce zemeljske krogle. Satelit, ki bi se gibal v višini 22.000 milj z enako hitrostjo kot kroži zemlja okoli svoje osi, bi stal neprenehoma nad isto točko, od koder bi sprejemal oddaje televizijskih postaj in jih posredoval čez zemeljske tečaje.

Sateliti bi lahko televizijsko prenesli na zemljo posnetke našega planeta, kar bi omogočilo izdelavo natančnih zemljevidov, vsej tej množici umetnih nebesnih teles pa bi se nato pridružili tudi poštni sateliti. Do te zamisli je prišel znanstvenik Braun. Ti poštni sateliti bi bili opremljeni z radijskimi oddajniki in z napravami, ki bi premikale magnetofonski trak za sprejem ali oddajo. Omenjeni znanstvenik si je to reč zamislil nekako takole: Vzemimo n. pr., da se satelit giblje v jugovzhodni smeri nad Chicagom. Brzojavke in sporočila, ki bi jih imelo mesto n. pr. za Washington, bi poslali po radiu v satelit, ki bi vse to zaznamoval na magnetofonski trak in posredoval na zemljo sporočila iz Chicaga. Sporočila bi se avtomatično brisala, hkrati pa bi satelit sprejemal naročila za južnoafriško prestolnico Capetown ali za katero drugo mesto, ki bi bilo pod njegovo krožno potjo.

Sporočila bi bila seveda šifrirana, in sicer ne zato ker bi bila tajna, marveč predvsem zato, da bi bila čim krajša. Po najnovejših metodah je mogoče posneti šifrirano vsebino romana v nekaj sekundah. Satelit bi torej imel to izredno zmogljivost. Po Braunovi zamisli bi lahko prenašalo vso pošto sveta šest takih satelitov, naslovljenci pa bi jo prejeli najkasneje v teku ene ure.

Na vse to pa moramo pripomniti še nekaj: Vse te velikopotezne zamisli bi bile uresničljive, ako bi prenehala oboroževalna gonja, ako bi prišlo na svetu do pomirjenja in trajnega miru. Le v tem primeru bi velikanske vire energije lahko uporabili za napredek znanosti v splošno blaginjo vsega človeštva, ne pa v cilju, da se znanost uporabi za pogubonosno klanje.

ELIN PELIN

Nepoučena

Odmor. Zunaj tekajo otroci, ženo hrup in vpijejo. Ta živi in veseli otroški živžav sili skozi odprto okno v učiteljsko sobo hkrati z nežno in utrujeno svetlobo jesenskega sonca in jo dela živahno.

Mladi učitelji in učiteljice sede na raznih koncih sobe vsak pri svojem delu. Upravitelj se sprehaja in kadi, poglobljen v globoke misli.

Nova učiteljica Pena Stojanova, ki je prišla pred kakimi desetimi dnevi, niti še ne ve, kaj bi počela. Zdaj séde za mizo, zdaj zopet vstane in odpre omarico, zdaj se zopet ustavi pred odprtim oknom in gleda vasico, ki se od tamkaj skoraj vsa vidi.

Po ulicah leno hodijo ljudje, postarani, neobriti, dobrodušni, zagorelih obrazov in z rokami v žepih in ubogi kakor sužnji, potem se pa izgubljajo nekam za podrte ograje umazanih dvorišč. Iz dimnikov se mirno kadi in beli dim se dviguje v tankih oblačkih proti nebu. Po dvoriščih hodijo ženske s prezgodaj ostarelimi obrazi.

Penko Stojanovo zanima vse. Pred podobo te tuje vasice stoji kakor pred nečim neznanim in si vse pozorno ogleduje.

«V kakšnem kraju delam prve korake v samostojno življenje», si misli in se smehlja sama sebi. — Zadovoljno se smehlja, zato ker je sedaj zares brez skrbi, ker se je postavila na lastne noge po tolikem trpljenju, po tolikem učenju, po tolikih težavah, ki so sedaj pri kraju.

Prvič je v službi. Ko je končala učiteljišče, se je odločno zavzela in, hvala bogu, tudi dobila službo. V vasi sicer, toda nič ne de, tudi v vasi žive ljudje. Preprosti, in čeprav so preprosti, ljudje so.

Penka Stojanova se je zopet nasmehnila, nasmehnila se je, potem se je pa namrščila. Njen lepi, mladi obraz se je zvijačno namrdnil. Stegnila je roko, vzela z mize ročno torbico, jo odprla in začela šteti denar. Dve so levov, to je bilo vse, kar ji je ostalo. In bog ve kdaj bo dobila plačo. Včeraj je dala predsedniku šolskega odbora, svojemu zagovorniku, dve sto levov, da jih zapije s svojimi tovariši. Toliko je hotel človek, ona pa je obljubila. Samo teh dve sto levov, ji je še ostalo. Varčevala bo, pa bo že videla, doklej ji bo zadostovalo.

Njen lepi obraz se je znova zvijačno namrdnil in se namrščil.

Tisti trenutek je nekdo potrkal na vrata vstopil je otrok, zasopel in potan, ki ga ni poznala.

«Pismo za upravitelja».

Upravitelj, ki je pisal za mizo, je vstal in vzel pismo.

«Od kod je?»

«Od upravitelja iz Čoperkova».

Upravitelj je urno razrezal kuverto, odprl, prebral in poskočil.

«Gospoda, nadzornik prihaja», se je ozrl po učiteljih.

Učitelji so se nagloma zbrali okrog listka, ki ga je upravitelj držal v rokah.

«V Čeperkovu je bil in se odpravil k nam. Bodite pripravljeni, vsak trenutek nas lahko preseneti».

«Slutil sem», je dejal eden izmed starejših učiteljev. «Pred tremi, štirimi dnevi sem prejel zadnjo številko njegovega mladinskega lista. Iz tega sem sklepal, da bo šel pregledovat šole».

«V resnici gre pobirat naročnino», je spregovorila ena izmed učiteljic. «Moj bog, stežka se mi je posrečilo dva otroka naročiti na list. Kdaj bom dobila denar, pa sama ne vem».

«Kaj pa vi gospodična Stojanova, ste nabrali kaj naročnikov?»

«Na kaj?» vpraša Penka Stojanova.

«Na mladinski list "Živ-žav", ki ga urejuje in izdaja šolski nadzornik».

«Nisem... saj nisem vedela!» je mirno odgovorila Penka.

«Prav bi bilo, če bi pridobili kakega naročnika. Veste, ljudje gledajo na to. Nadzornik se prav posebno zanima. Na piko vas lahko vzame. Pa se boste morali opravičevati».

«Saj sem takorekoč včeraj prišla sem. Novega lista še nisem imela v rokah...».

Zunaj se je oglasil šolski zvonec in naznanil začetek pouka. — Četrta ura. Upravitelj je stopil na hodnik in začel vpiti na otroke, naj bodo tiho. Vpitje je kmalu prenehalo, učitelji so odšli vsak v svoj razred in začeli s poukom.

Penka Stojanova je bila raztresena. Razmišljala je o nadzorniku in njegovem listu. Razlagala je novo berilo iz bolgarščine. Pa ni šlo. Stopila je izza katedra, se začela sprehajati med klopmi, potem je obstala pred tablo in vzela v roke kredo.

Takrat so se vrata široko odprla in upravitelj je pripeljal v sobo majhnega, zavaljenega gospoda z okroglim, rdečim obrazom in z malce na stran potisnjenim ovratnikom in ovratnico.

«Gospod nadzornik, — dovolite, da vam predstavim gospodično Stojanovo. Novinka je, prvič učiteljica».

«Zelo me veseli», je dejal nadzornik in spoštljivo stegnil roko.

Upravitelj je odšel.

Penka Stojanova je vsa zbegana, zardela in preplašena rekla otrokom, naj sedejo, ponudila nadzorniku stol in poučevala naprej. Rada bi bila mirna, pa ni mogla najti moči v sebi. Čutila je, da se ji vse izmika in da ne more obvladati tvarine, o kateri govori in da ne more vzbuditi zanimanja niti pri otrocih, ki so se jim zaradi prisotnosti tujega človeka stiskala srca.

Od časa do časa se je učiteljica obrnila proti nadzorniku in takrat je opazila na njegovem obrazu nekaj posmehljivega.

Vstal je, se ji približal in ji šepetaje dejal:

«Gospodična, vi ste zmedena ali pa se niste dobro pripravili. Ko ste pisali...».

Učiteljica se je če bolj zmedla. Nič ni slišala, v ušesih ji je brnelo. Zadnje besede pa je razumela popolnoma narobe. Zdelo se ji je, da ji je nadzornik dejal nekaj o naročnini na list. Kakor stroj je hitro odgovorila:

«Sem... sem... nekaj sem jih dobila...».

«Kaj?» je spregovoril nadzornik nekam začudeno.

«Nekaj naročnikov sem nabrala», je šepetaje in vsa zasopla spregovorila učiteljica... «Tudi naročnino sem pobrala». In s katedra je vzela svojo torbico, obrnila otrokom hrbet, stopila pred nadzornika in mu ponudila svojih zadnjih dve sto levov.

Ko je opazil denar, ga je nagloma vzel in ga potisnil v žep hkrati s svojo roko.

«Hvala!... Čeprav je vse nekam, pa vendar... Hvala!» je dejal nadzornik in obraz mu je zasijal. «Vidim, da ste sposobna učiteljica... Mlada ste še, neizkušena, toda sijajno pripravljena. Pozdravljam vas...».

Nadzornik je segel učiteljici v roko in odšel v drugi razred.

Penka Stojanova je zopet položila na kateder svojo sedaj čisto prazno torbico, sedla na stol in rekla:

«Otroci, odprite zvezke in prepišite prvih pet stavkov iz čitanke».

Otroci so se vznemirili. Potem so zašumeli listi, zaškripala peresa.

Penka Stojanova si je z roko podprla glavo in se zamislila.

Poraz ameriške politike

(Nadaljevanje s 1. strani)

šijeva vlada je na rodu propada.

Washingtonski in tokijski krogi so doživeli poraz. Skušajo opravičiti polom svoje protiljudske politike, zvračajo vso krivdo na «mednarodni komunizem». To ni nobena novost. To lahko mirne duše poudarimo. Hitler in Tojo sta isto zatrjevala in narodi so morali drago plačati njune zločine.

Japonske napredne sile, ki so preživele tragedijo Hirošime in Nagasake nočejo da bi se povrnila preteklost in zato vodijo tako odločno borbo proti ponovni militarizaciji in spremenitvi dežele v jedrsko oporišče Američanov, proti preganjanju in terorju, s pomočje katerih skuša Kišijeva vlada ostati na oblasti.

Skupno z drugimi narodi, se japonsko ljudstvo odločno bori za mir in proti ameriškim osvajalcem.

Ameriško javno mnenje nikakor ne more mimo tega, da ne vidi, da se sedanja agresivna politika vladajočih krogov spopada z najodločnejšo opozicijo narodov, ker to je kratkovidna in nesramna politika. Celo «New York Herald Tribune» je moral priznati, da kamor koli se poda predsednik Eisenhower, je njegovo življenje izpostavljeno nevarnosti. In tako v resnici tudi je. To je življenje agresije, vohunstva in provokacije. Narodi, ki ljubijo mir, odločno obsojajo politiko imperialističnih agresorjev.

Solidarnost KPI

Tajništvo KPI je v posebnem komunikeju izrazilo solidarnost KPI z japonskim ljudstvom. V tem komunikeju je bilo med drugim poudarjeno, da KPI pozdravlja veliki uspeh, ki so ga dosegle japonske ljudske množice v borbi proti vojaški pogodbi, ki so jo skovali imperialisti in sovražniki mednarodne pomiritve. Ta uspeh predstavlja zmago vseh sil, ki jim je pri srcu stvar miru, neodvisnosti in demokracije. KPI pozdravlja vse japonske delovne ljudi in vse državljane, ki so sodelovali v manifestacijah proti nasilstvu reakcije, pozdravlja ranjence in se klanja spominu padlih v tej borbi. KPI gleda v japonskih dogodkih, novi, dramatični, pojav krize imperialističnega sistema, dokaz naraščajočega nasprotovanja narodov politiki vodilnih imperialističnih krogov; protesta proti poskusom obnovitve hladne vojne in izpostavljenja narodov nevarnosti atomskega spopada. Od dogodkov na Japonskem, na Koreji in v Turčiji izhaja resen opomin vsem podžigačem atlantskega oltrancizma in tudi italijanskim vladajočim krogom, ki so poveličevali osebe in režime, proti katerim danes vstajajo narodi Japonske, Koreje in Turčije. Vse do danes še bolj sili k temu, da država kot je Italija, na čigar ozemlju se nahajajo tuja vojaška oporišča, vodi avtonomno zunanjo politiko in da se učvrsti borba za dosego nove usmeritve in novega političnega vodstva. S tem v zvezi KPI vabi vse člane partije in vse italijanske demokratične sile, naj izrazijo svojo solidarnost z japonskim ljudstvom in naj seznanijo italijansko javno mnenje z izkušnjami borbe, z uspehi in cilji japonskih ljudskih množic, zato da dajo konkreten zalet vsej akciji za novo italijansko zunanjo politiko, za odstranitev tujih vojaških oporišč z italijanskega državnega ozemlja, za odstranitev nevarnosti atomskega uničenja, ki jih prav ta tuja oporišča povzročajo ter za konkretne italijanske pobude v korist pomiritve in razorožitve.

Tudi Deželni KPI za Furlanijo in Julijsko krajino je izrazil svojo solidarnost z japonskim ljudstvom v borbi proti imperialistom in njihovim agentom. Poročilo pravi, da deželni komite med tem, ko pozdravlja japonske ljudske množice v svoji pravični borbi, vabi vse komuniste, delavce in vse državljane, ki ljubijo mir, naj okrepijo svojo borbo za pomiritev. Obstoj tujih vojaških oporišč v Italiji, kot je n. pr. oporišče v Avianu (ki se nahaja na območju Furlanije. Op. uredn.) predstavlja resno nevarnost za prebivalstvo, kar so potridile tudi nedavne letalske vaje, pri katerih so preizkušali tudi namišljeno atomsko orožje. Tudi iz tega izhaja še večja nuja po skupni borbi za mir in za novo politiko miru.

12. mednarodni velesejem v Trstu

Velesejmska prireditev mora služiti razvoju miroljubnega sodelovanja med narodi

Letošnji velesejem, ki ga je v nedeljo, 19. junija, slovesno otvoril podtajnik pri predsedstvu vlade, poslanec Folchi, predstavlja nadaljnji korak naprej pri uveljavljenju te važne mednardone trgovinske prireditve. To je v svojem pozdravnem nagovoru, ob otvoritvi, poudaril tudi predsednik velesejemske uprave inž. Sospisio, ko je dejal, da se tržaški velesejem čedalje bolj uveljavlja in razvija v skladu z nalogami tržaškega trgovinskega in pomorskega središča in z ugodnostmi, ki jih nudi naravna lega tržaškega pristanišča. Kljub temu, da je danes Trst tik od državni meji, se vendar tu spajajo važne prometne žile, razen tega pa je tržaško mesto v sedanjem položaju prav za prav poklicano, da vzdržuje vezi med različnimi državnimi ustroji.

Da je bila letošnja velesejmska prireditev korak naprej, potrjuje tudi udeležba 28 držav na tem sejmišču, od katerih je 13 držav uradno zastopanih. Prvič so tokrat zastopane Sovjetska zveza in Holandska ter nekatere azijske in mlade afriške države. Pomen udeležbe teh držav na letošnjem velesejmu je poderčtal tudi poslanec Folchi v svojem otvoritvenem govoru, v katerem je še posebej naglasil pomen prisotnosti Sovjetske zveze in pa možnost nadaljnjega izboljšanja sodelovanja z bližnjimi državami, ki leže v naravnem tržaškem zaledju to je Avstrije, Češkoslovaške in Jugoslavije.

Tudi tržaški župan Franzil je v svojem pozdravnem nagovoru, ob priliki otvoritvene svečanosti, poudaril, da se v navzočnosti Sovjetske zveze na letošnjem velesejmu, vidi znamenje utrjevanja mednarodnih gospodarskih stikov, ne glede na politične, gospodarske in socialne ureditve posameznih dežel.

Posebna značilnost tržaškega velesejma je tudi mednarodna lesna razstava, ki jo že nekaj let prirejajo v okviru velesejma samega. Na letošnji razstavi sodelujejo uradno poleg Italije še Jugoslavija, Avstrija, Sovjetska zveza in mlada afriška država Gabon.

Tržaški vzorčni velesejem ima torej izrazito mednarodni značaj in to zaradi svoje zemljepisne lege, in zaradi številnih prometnih žil, ki se prav v našem mestu spajajo. Za tiste države, ki se tokrat prvič udeležujejo velesejmske prireditve pomeni to nadaljnji korak naprej v reševanju problemov, ki so še odprti, kakor je bilo to poderčtano tudi na sestanku za pospeševanje prometa med Trstom in Avstrijo, ki se je vršil pred nedavnim v Celovcu; to je: uvedba ugodnih železniških tarif, izpopolnitev cestnega omrežja, v okviru katerega naj bi se zgradila nova avtomobilska cesta, ki bi vezala Solnograd in Celovec ter Dunaj z našo deželo, okrepitev pomorske službe z izhodiščem v Trstu, odstranitev težav, ki se utegnejo pojaviti med Avstrijo in Trstom zaradi ustanovitve Skupnega evropskega tržišča in ker niso bile koristi Trsta v dovoljni meri zaščitene ali vsaj dovolj upoštevane.

Čas, v katerem živimo je bolj kot kdaj koli poprej ugoden za pričetek reševanja vseh teh in še drugih problemov. Znana stvar je, da se je promet skozi tržaško pristanišče v zadnjem času znatno povečal. Tudi če je do sličnega povečanja prometa, v večji ali manjši meri, prišlo tudi v drugih pristaniščih, ki konkurirajo s Trstom, lahko to služi kot izhodišče za novo poživitev. Seveda pa so za dosego tega cilja potrebni odgovarjajoči in čimprejšnji ukrepi, med katere spada tudi povečanje pomorske službe, kar se mora upoštevati tudi pri bližnji konveniji med vlado in družbami Finmare.

Od vsega tega je seveda odvisno tudi življenje, je odvisen prospeh tržaškega mednarodnega velesejma, zlasti še, ako se pri tem upošteva promet z državami, ki leže v naravnem zaledju tržaškega pristanišča in na Balkanu.

Pripomniti pa je treba, seveda, tudi dejstvo, da morajo tudi mednarodni trgovinski odnosi biti v službi miru in mednarodnega sodelovanja na vseh področjih, kajti Trst leži le nekaj kilometrov od državne meje. In prav to dejstvo, namreč, da se tržaško mesto nahaja v neposredni bližini meje, mora pospeševati razvoj dobrega sosedstva in sodelovanja med državami.

Kot običajno so tudi na letošnji velesejmski prireditvi določeni dnevi namenjeni raznim državam, ki sodelujejo na velesejmu. Tako je bil prvi dan po uradni otvoritvi velesejma posvečen Jugoslaviji.

Jugoslavija se tudi letos udeležuje velesejma s kolektivno razstavo svojega blaga ter s posebno razstavo v okviru lesnega oddelka. Da posveča Jugoslavija veliko pažnjo tržaškemu velesejmu potrjuje tudi obisk, ki ki ga kaže letošnji tržaški vega je napravil v ponedeljek jugoslovanski veleposlanik v Rimu Javorski, katerega sta spremljala podtajnik v zveznem ministrstvu za zunanjo trgovino in generalni konzul v Trstu dr. Žiga Vodušek. Ob tej priliki je veleposlanik Javorski izrekel občudovanje nad napredkom, ki ga kaže letošnji tržaški velesejem, in željo, da bi se trgovinska izmenjava med Italijo in Jugoslavijo še bolj povečala. Veleposlanik je poudaril tudi, da je bila prav Jugoslavija tista država, ki je prva podprla to važno tržaško gospodarsko prireditev.

Sledil je avstrijski dan na velesejmu. Na ta dan so velesejem obiskale številne ugledne avstijske osebnosti. Tajnik dunajske trgovinske zbornice je ob tej priliki na posebni tiskovni konferenci govoril o trgovinskih odnošajih med Avstrijo in Trstom in Italijo na splošno. Poudaril je, da je Italija eden od poglavitnih partnerjev in dejal, da gre zdaj 18 odst. vsega avstrijskega izvoza v Italijo. Prav tako je poudaril, da je tudi Avstrija od vsega začetka sodelovala na tržaškem velesejmu. Izrekel je zadovoljstvo nad izboljšanjem prometnih zvez, hkrati pa je opozoril, da bi morali še bolj okrepiti zveze med Trstom in Indijo ter Daljnjim Vzhodom.

Tretji dan je bil posvečen mednarodni lesni razstavi, sledili so dnevi še drugih držav, o katerih ne bomo obširneje pisali.

Dan Jugoslavije na velesejmu

Ob priliki dneva Jugoslavije na tržaškem mednarodnem vzorčnem velesejmu sta priredila jugoslovanski generalni konzul v Trstu dr. Žiga Vodušek in soproga sprejem v prostorih konzulata. Sprejema so se udeležile najvišje tržaške osebnosti, številni predstavniki javnega, političnega, gospodarskega in kulturnega življenja iz Tržaškega ozemlja, goriške in videmske pokrajine, župani številnih občin, vidni predstavniki slovenskih kulturnih ustanov. Med udeleženci so bili tudi naš poslanec tov. Vidali, sekretar deželnega komiteja KPI za Furlanijo-Julijsko krajino, tov. Lizzero, tovarišica Marina in drugi.

Novo vodstvo Zveze malih posestnikov

Novo vodstvo Zveze malih posestnikov je tako-le sestavljeno: Za predsednika je bil ponovno izvoljen Valentin Švab s Kolonkovca, za podpredsednika Josip Scheriani iz Milj. Tajnik ostane še nadalje Marij Grbec, njegov namestnik pa je Piero Crevatin iz Milj.

Izvoljeni so bili tudi predstavniki, ki bodo Zvezo zastopali v deželnem odboru Vsedržavne zveze kmetov, ki ima svoj sedež v Vidmu. V tem zastopstvu bodo Muslin Giuseppe, Marij Grbec in Dušan Kodrič.

Zasedanje komisije za zaščito manjšin

Mešani italijansko-jugoslovanski odbor za izvajanje Posebnega statuta in za zaščito etničnih skupin na bivšem Tržaškem ozemlju zaseda v Beogradu. Na dnevnem redu so razna vprašanja, ki zanimajo tako slovensko narodno manjšino v Italiji kot italijansko manjšino v Jugoslaviji. Med drugim je na sporedu tudi vprašanje uzakonitve slovenskih šol na Tržaškem ozemlju. Ker zasedanje še traja in ni še objavljeno dokončno uradno poročilo, ne moremo danes obširneje poročati o njem.

Komemoracija v Rižarni

Prejšnjo nedeljo dopoldne je bila v tržaški Rižarni spominska svečanost za žrtvami, ki so jih nacisti pred 16 leti sežgali v zloglasnih pečeh. Spominske proslave, ki jo je organizirala ANPI, so se udeležile tudi druge organizacije odporniškega gibanja. Žrtev nacizma sta se v kratkih nagovorih spomnila tovariša Arturo Calabria in dr. Dario Mezgec. Pred spomenik so bili ob tej priliki položeni številni venci in šopi cvetja.

Demonstracije v Seulu

7. junija letos je v Seulu demonstriralo okrog 1000 demobiliziranih vojakov takoimenovane narodno-obrambne vojske. Demonstranti so pred seulskim parlamentom javno zahtevali zaposlitev. Podobne demonstracije so bile tudi v nekaterih drugih južno-korejskih mestih. Demonstrirali so tudi delavci papirnice «Kore» ter zahtevali odstranitev nekaterih privržencev bivšeča režima, ki so se vrinili na vodilne položaje tovarniškega sindikata. Kot je znano so omenjeni «sindikalisti« vršili zelo žalostno vlogo za časa sigmanrijevega režima in so, tudi kot plačanci delodajalcev, nastopili proti delavcem, ki so zahtevali izboljšanje plač. Ti «sindikalisti» so tudi sokrivi številnih odpustov delavcev, ki so stavkali.

Uspeh slovenskih dijakov pri natečaju

Natečaja «cestna vzgoja» ki ga je priredila družba «Aquila» s sodelovanjem šolskega skrbništva v Trstu so se udeležile tse osnovne in srednje šole na Tržaškem. Nagradna komisija, ki je izbrala najgoljša dela (risbe, akvarele, grafike in podobno), je nagradila vsa dela iz kategorije C za srednje šole druge stopnje v sledečem vrstnem redu:

Nagrado v znesku 10.000 lir so prejeli sledeči dijaki in dijakinje Višje realne gimnazije in Državnega učiteljišče s slovenskim učnim jezikom, šole prof. Avgusta Černigoja: Blasutto Anamarija, Saurin Liljana, Kokorovec Marino, Vodopivec Jurij, Žerial Edvard.

Nagrado v znesku 5.000 lir so prejeli naslednji dijaki Višje realne gimnazije: Benčina Luciana, Martelanc Marija, Oblak Vera, Podgornik Peter.

Nagrado 2.000 lir so prejeli: dijakinja učitelijšča Salmaso Sidonja, ter dijaki realne gimnazije: Sosič Aleksandra, Jagodic Krešimir in Volk Boris.

Spored oddaj moskovskega radia v slovenščini

(po jugoslovanskem času)

06.45—07.00 Vsak dan v srbohrvaščini v diapazonu valov: 19, 25, 41 in 49 m.

19.30—20.00 Vsak dan v srbohrvaščini v diapazonu valov: 41, 49 in 257 m.

20.00—20.30 Vsak dan v slovenščini v diapazonu valov: 41, 49 in 257 m.

20.30—21.00 Vsak dan v srbohrvaščini v diapazonu valov: 41, 49 in 257 m.

21.30—22.05 Vsak dan v srbohrvaščini v diapazonu valov: 41, 49 in 257 m.

22.05—22.30 Vsak dan v slovenščini v diapazonu valov: 41, 49, 257 in 301 m.

22.30—23.00 Vsak dan v srbohrvaščini v diapazonu valov: 41, 49, 257, 309 in 321 m.

* * *

Oddaje Moskovskega radia v jezikih jugoslovanskih narodov vsebujejo gradivo o življenju delovnih ljudi Sovjetske zveze, držav ljudske demokracije, novosti o najvažnejših dogodkih, reportaže, komentarje, intervjuje in članke o sovjetski in mednarodni tematiki.

Iz teh oddaj poslušalci lahko izvedo o življenju sovjetskih delavcev, kmetov in izobražencev. Ob ponedeljkih ob 22.05 uri oddajamo komentar «Življenje moje dežele tekom tedna», kakor tudi športno stran. Dvakrat na mesec ob torkih ob 22.05 uri oddajamo posebne oddaje za mladino. Ob sredah ob 22.05 uri v naši oddaji «Poštni predal» odgovarjajo na vprašanja poslušalcev in predvajajo glasbo po željah. Za tiste, ki se zanimajo za vprašanja znanosti in tehnike oddajajo vsako sredo ob 20 uri radiotrevijo «Znanost in tehnika v ZSSR».

Vsako nedeljo Moskovski radio oddaja tedenski radiopregled, koncerte klasične in narodne glasbe, sklade kompozitorjev Sovjetske zveze in drugih dežel ter lahko in plesno glasbo.

Moskovski radio je začel oddajati za svoje poslušalce učenje ruščine. Ure oddajajo dvakrat na teden ob ponedeljkih ob 22 uri 30 minut in ob četrtkih ob 21 uri 30 minut v srbohrvaščini. Svoje pripombe in želje pošiljajte na naslov: Moskva, poštni predal 787.

Intelektualec-borbe za kulturo

(Nadaljevanje s 3. strani)

nju vseh tistih problemov, ki se morda formalno ne zdijo povezani s kulturo, če jo gledamo kot nekaj zase, kot nekaj ekskluzivnega, kot srednjeveški oblegani grad. Povezava z ljudstvom in pomoč pri dvigu kulture iz faze stagnacije ali pa primitivizma ali pa celo tehnicizma pomeni prodreti v globino socialnih, gospodarskih, političnih, narodnih vprašanj in reševati tudi ta vprašanja, kot pravi Danilo Dolci, ko v svojem individualnem protestu proti razmeram na Siciliji obtožuje družbo grdobij, ki jim moramo biti priča v drugi polovici našega stoletja.

In grdobije, ki tarejo Slovence niso samo narodnostnega značaja: te grdobije se imenujejo tudi brezposelnost, pomanjkanje perspektiv za bodočnost, hiranje njihovega gospodarstva, hiranje njihovega mesta, njihove luke itd.

Kaj nam pomenijo izobraženci, če si mislijo, da se vsa ta vprašanja njih popolnoma nič ne tičejo. Taki izobraženci so podobni le menihom, ki so v zgodnjem srednjem veku komentirali cerkvene učitelje. Mi ne potrebujemo intelektualca-sholastika, naše ljudstvo, naša narodna manjšina potrebuje intelektualca-borca za kulturo, ki ni nekaj abstraktnega in meglenega. Teh intelektualcev-borcev pa je, na žalost, zelo malo pri nas. Naj se pri tej besedi «borec» naši intelektualci ne prestrašijo. Ko zaslišijo to besedo, nekateri si takoj mislijo: «Ha, ha, smo že tu! Komunistizirati nas hoče!» Ni tu vprašanje komunistiziranja ali pa barikad, ali pa, še huje, načrtov X za vstajo, pač pa gre zato, da se otresemo apatije in da stopimo na pot kulturnega dviga naših ljudi, ker to zahteva čas. Brez višje kulture ne bo in ne more biti niti narodnega obstoja, ker narodni obstoj se ne rešuje v zasebnih kabinetih. Narodni obstoj se rešuje z reagiranjem na omrtvelost, ki zavaja stare in mlade k tehniziranemu pojmovanju življenja brez prave vsebine.

Zakaj naši intelektualci ne razmišljajo, kako bi spravili na noge nekaj enotnega na kulturnem področiu? Zakaj se ne podajo med svoje ucence in preko njih med njihove starše? In naši slikarji in upodabljajoči umetniki med svoje ljubitelje in med tiste, ki jih ne razumejo, da jim razložijo cilj svojega dela? In naši tehniki, strokovnjaki vseh vrst, juristi, «intelektualci» na splošno med vse naše ljudi, da vidijo, kaj se da napraviti za oživitev navdušenja «čitalniške dobe» z drugo snovjo, z drugimi cilji, z drugo vsebino? Kaj pa naši pisatelji (nekaj jih imamo v Trstu), zakaj ne bi smeli vzbujati zanimanja za svoja dela s pristopom k svojim bralcem ali k tistim, ki jih sploh ne poznajo (in teh je veliko, veliko — in ne po svoji krivdi!)?

To bi se lahko napravilo. Dovolj je nekaj dobre volje. V nasprotnem primeru namesto, da bi bilo razmerje izobraženci: ljudstvo ugodno v vsakem oziru, bomo le dobili razmerje izobraženci+izobraženci, ki se bodo vrteli v lastnem omrtvelem krogu, ljudstvo pa bo šlo po svoji poti dalje. In kdo bo pri tem trpel?

K. S.

1. kongres ZKMI v Trstu

Borba za preokret na levo

Kakšna je italijanska stvarnost po ustanovitvi sedanje vlade, kakšne so možnosti in kakšne naloge demokratičnih sil in komunistov v današnjem političnem položaju?

Na ta vprašanja je odgovoril CK KPI na svojem zasedanju, ki se je vršil preteklega maja. Tovariš Togliatti je na omenjenem zasedanju CK tako-le označil sedanjo vlado: «Tambronijeva vlada se je predstavila kot *administrativna vlada, brez političnih kvalifikacij in brez kakih posebnih obveznosti*. Toda dejstvo, da samo MSI podpira to vlado, pobija tako trditev. Ta vlada je izraz politične degeneracije demokristjanskega monopola. Ta vlada preprečuje rešitev življenjskih problemov za razvoj demokratičnega režima in za izboljšanje razmer delavskih množic. Podaljšuje in utrjuje oblast monopolskega velekapitala nad življenjem v deželi, zavira delovanje parlamentarnih ustanov, preprečuje uresničitev ustanov, ki jih predvideva republika ustava, vzpodbuja antikomunistične pustolovščine ter krepi upe nasprotnikov in sovražnikov demokratične ureditve. Ta vlada povzroča, ob sodelovanju s fašistično stranko, odkrito razbitje z ideali in s programatičnimi težnjami odporniškega gibanja in sega celo da temeljev režima, ki je izšel iz zmage odporniškega gibanja nad fašizmom in reakcijo».

Že prva dejanja Tambronijeve vlade so potrdila gornje trditve. Tako je prišlo do prepovedi javnih zborovanj in političnih manifestacij v številnih krajih dežele, do prepovedi širjenja letakov in lepakov; razni prefekti so obvestili antifašistične politične stranke, naj ne ovirajo fašističnih zborovanj, ker v nasprotnem primeru bodo prepovedana vsa zborovanja na splošno in končno: dogodki, do katerih je prišlo pred časom v Bologni, kjer je policijski komisar kratkomalo skušal odvzeti besedo komunističnemu poslancu, ki je govoril na velikem zborovanju, in to v trenutku, ko je kritiziral zunanjo politiko vlade. Vse to dovolj jasno potrjuje, da sedanja vlada nikakor ni upravna ali prehodna vlada. In prav to izkoriščajo razne mračne sile, med katere spada tudi cerkvena hierarhija, ki vedno bolj odkrito in nebrzdano posega v politično življenje dežele.

Po drugi strani pa smo priča temu, kako Tambronijeva vlda prav pod krinko administrativne vlade, skuša zmanjševati pomen demokratičnih in parlamentarnih ustanov. Zamanjšala je n. pr. ceno bencinu in sladkorju, za kar so se množice toliko časa bojevale — toda ta ukrep je bil sprejet tako, da na noben način ne prizadene dobičkov velikih monopolov, kar po drugi strani kaže, kako je Tambronijeva vlada podrejena tem silam. Toda ako se ozremo na zunanjo politiko Tambronijeve vlade takoj ugotovimo, da ima ta vlada vse prej kot pa administrativni značaj. Tu se vlada ne omejuje na čakanje, kar bi se lahko pričakovalo, ako bi v resnici imela administrativni značaj, temveč se odlikuje po svojem oltrancizmu.

Tu se nam postavlja vprašanje: ako je bila italijanska kriza rešena z začasno vlado, ako se je mednarodni položaj poslabšal, ali je še mogoče trditi, da je bil napravljen korak nazaj? Ali so perspektive in cilji IX. kongresa KPI, katere so potrdila dejanja sama, še vedno veljavna?

V odgovorih na ta vprašanja je treba predvsem upoštevati, da tako načrti reakcionarnih sil kot poskusi ustvaritve odkritega reakcionarnega režima v državi, doslej niso uspeli. Po propadu goljufivega zakona, leta 1953, je razvoj borbe in pobud ter politike ljudskih množic napredoval, kar je privedlo do dozorenja zavesti delavskega razreda in srednjega sloja, do programa demokratične obnove, ki se je v borbah in zahtevah teh sil še bolj obogatil. In tovariš Togliatti je na ta vprašanja na zasedanju CK KPI oddovoril tako-le: «Velika novost v sedanjem političnem položaju je v dejstvu, da ne le delavske množice, ki so v preteklosti vedno sledile — in tudi danes sledijo politiki naše in socialistične partije — temveč vse laične skupine mož in žena, ki so navdahnjene z demokratičnim čutom, sprejemajo na splošno te zahteve».

Tovariš Pajetta pa je na istem zasedanju CK KPI podčrtal, da ni propadla demokratična rešitev, zaradi česar so reakcionarne sile resno zaskrbljene. Ako je res, da enotnost ni bila dovolj močna in da je ostal antikomunizem, je res tudi, da je v zadnjih mesecih prišlo do največje enotnosti in do izrazov najmanjšega antikomunizma po letu 1948».

IX. kongres je nakazal, da obstaja proces neke določene diferenciacije na buržoaznem področju, ki se sicer počasi razvija a teži za tem, da se pospeši, na liniji opozicije proti politiki monopolskega velekapitala in torej tudi demokristjanskih vlad. In vladna kriza, do katere je prišlo kmalu po IX. kongresu, je potrdila, da je že tedaj obstajal omenjeni proces. In ta proces ne le da ni oslabil levičarskih sil, temveč jih je celo okrepil.

Toda kako to, da ni prišlo spričo vsega tega do ustanovitve sredinsko-levičarske vlade, za kar se je zavzemala večina prebivalstva?

V odgovor na to vprašanje je treba predvsem poudariti, da so bile poglavitna ovira za ustanovitev take vlade monopolske sile, ki so se zlasti v zadnjem času močno učvrstile tudi na mednarodnem pozorišču. V Italiji je predstavljala poglavitno oviro pri tem monopolska politika krščanske demokracije, ki se kaže kot orodje monopolskih skupin, ki jih podpirajo cerkvene hierarhije v svoji protikomunistični bitki. In protikomunistični predsodki, ki so oslabili akcijske sile laičnih in levih katoliških sil, so povzročili negotovost v svojih gibanjih.

Kakšna je naloga, ki se postavlja danes pred vso levičarsko in demokratično javnost?

Predvsem je ta, da se prisili sedanjo vlado da odstopi. In za dosego tega cilja obstajajo dejanski pogoji. Zato pa je nujno potrebno, da se ustvarijo široka množična gibanja, ki naj operirajo na programu miru in obnove, ki naj teže za tem, da se ustanovi večja enotnost v teh gibanjih. Komunisti morajo napraviti vse, kar je v njihovih močeh zato, da se napreduje na parlamentarnem terenu, v krajevnih ustanovah in z borbo ljudskih množic, zato da pride do nove demokratične večine, ki bo izraz široke razvrstitve protimonopolističnih sil in bo v borbi za obrambo in razvoj naše demokracije, za politično in socialno obnovo italijanske družbe. Borba proti sedanji vladi se mora istovetiti z vsemi borbami in pobudami za pomiritev in za mir, za spoštovanje ustave, za obrambo dela. Vse to pa mora biti tesni povezano tudi z našo kampanjo za komunistični tisk, ki se spaja letos s predvolilno kampanjo.

(Povzeto iz 42 štv. biltena «Scheda d'orientamento e documentazione», ki ga izdaja odsek za tisk in propagando KPI v Rimu)

Nabiranje oblačil za alžirske otroke

V teku je nabiranje oblačil za siromašne alžirske otroke. Nabiralno akcijo organizira, v sporazumu a Alžirskim polmesecem (ki odgovarja tukajšnjemu Rdečemu križu) italijanska revija «Il Pioniere».

Kot je znano žive množice alžirskih otrok, zaradi hude in krvave borbe, v največji stiski in bedi. Zato je solidarnostna akcija pionirskega glasila zelo umestna in vse hvale vredna. Geslo te nabiralne akcije se glasi: «10.000 otrok Italije naj obdari ravno toliko otrok Alžirije». Tudi naše bralce in zlasti naše mlade prijatelje vljudno vabimo, naj se pridružijo tej človekoljubni akciji italijanskih pionirjev. Ker drugih predmetov ni mogoče pošiljati, naj se alžirskim otrokom pošlje potrebna oblačila. Vsak kos oblačila je dobrodošel!

Pošiljke se pošlje neposredno po pošti, in sicer v paketih, ki ne smejo presegati 2 kg teže, na naslov: Croissant Rouge, 19. rue de Serbie, Tunis (Tunisia).

Naš predstavnik v upravnem odboru ACEGAT

Na seji tržaškega občinskega sveta, ki se je vršila dne 30. maja letos je bil izvoljen za člana upravne komisije občinske ustanove «Acegat» tudi član tajništva naše Federacije, tovariš Davide Pescatori, kateremu čestitamo z željo, da bi plodonosno deloval v korist našega prebivalstva!

Sporočilo vodstva Združenja Italija-ZSSR

Vodstvo Združenja Italija-ZSSR obvešča vse prijatelje, ki so obnovili članso izkaznico za leto 1960, da se je dne 18. junija izvedlo žrebanje brezplačnega potovanja v Sovjetsko zvezo, med vsemi razdeljenimi in poravnanimi izkaznicami.

Nagrajena izkaznica ima štev. 10045 in je bila razdeljena v mestu Lucca.

Iz Trebč: Prispevki v sklad 1. maja

Ko je bila prejšnja številka našega lista natiskana, so tovariši iz Trebč dostavili osrednji administraciji naše federacije 28.120 lir. Ta znesek so prebivalci iz Trebč prispevali v sklad 1. maja.

Spremembe na naši Federaciji

Tovariš Mario Colli, dosedanji član tajništva naše Federacije, referent za tisk in propagando in glavni urednik bratskega glasila «Il Lavoratore», je bil na I. deželni konferenci KPI za Furlanijo-Julijsko krajino izvoljen za člana tajništva Deželnega komiteja partije. Zato je bil kasneje na njegovo mesto imenovan tovariš Claudio Tonel.

Na eni izmed zadnjih sej Federalnega komiteja in Federalne kontrolne komisije Avtonomne tržaške federacije KPI je bil Spartaco Valentinis kooptiran za člana Federalne kontrolne komisije.

DELO
GLASILO AVTONOMNE TRŽAŠKE FEDERACIJE K.P.I.
Uredništvo in uprava sta v Trstu, ul. Capitolina 3, telef. 44-046 in 44-047. Odgovorni urednik je Rudolf Blažič (Biagi). Tiska Tip. Riva v Trstu, ul. Torreblanca 19.